

№4
КВІТЕНЬ
2008

UKRAINIAN JOURNAL ЕКОНОМІСТ

№4
APRIL
2008

ЛІТОПИС ПОДІЙ, ОСОБИСТОСТІ, ІДЕЇ, АНАЛІТИКА Й ДОСЛІДЖЕННЯ

CHRONICLES, PERSONS & IDEAS, ANALYSIS & RESEARCH

МОНІТОРИНГ ПОДІЙ

MONITORING OF THE EVENTS

Page 4, 21

КЛАСТЕРНИМ ТЕХНОЛОГІЯМ В УКРАЇНІ — 10 РОКІВ

10TH ANNIVERSARY OF CLUSTER TECHNOLOGIES IN UKRAINE

Page 64

...ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

... INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN BAKING ENTERPRISES

Page 28-43

СТАТИСТИКА

STATISTICS

Page 6-20

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ

ECONOMY OF ENTERPRISES

Page 48-60

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ У 2007 РОЦІ

INNOVATION DEVELOPMENT IN UKRAINE DURING 2007

Page 66

СИМВОЛИ КВІТНЯ **SYMBOLS OF APRIL**

ПАРАДИГМА РЕГІОНАЛЬНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

PARADIGM OF REGIONAL INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN BAKING ENTERPRISES

Наталія ЖУЖУКІНА,
кандидат економічних наук,
Національний університет
харчових технологій, Київ

Nataliya ZHUZHUKINA,
PhD Economics,
National University
of Food Technologies, Kyiv

Сергій ПЕТРУХА,
Національний університет
харчових технологій, Київ

Sergiy PETRUKHA,
National University
of Food Technologies, Kyiv

Maksym KOLOTUSHA,
National University
of Food Technologies, Kyiv

Максим КОЛОТУША,
Національний університет
харчових технологій, Київ

Писатель, подобно боксеру, должен быть выдающимся. Издание статьи — это все равно, что выход на ринг: ставит на кон все твои таланты, и спрятаться негде, обнажается правда, и иногда результат оказывается гибельным.

J.R. Moehring

Ф.Янсен зазначає, що «після епохи ефективності, що зародилася в 1950-ті і 1960-ті роки, якості — в 1970-ті та 1980-ті, гнучкості — в 1980-ті і 1990-ті, нині ми живемо в епоху інновацій». Внаслідок цього на початку 90-х років ХХ століття спочатку зарубіжні (Ф.Янсен, П.Друкер, Ж.-Ж.Ламбен, К.Крістенсен, М.Рейнор), а згодом і вітчизняні (Н.В.Краснокутська, А.І.Сухоруков, Л.Л.Антонюк, В.С.Савчук, А.М.Поручник) провідні дослідники почали все більше уваги приділяти інноваціям, причому не відставали від них і представники наукової еліти вітчизняної харчової індустрії. Зокрема, серед них необхідно виділити П.П.Борщевського, А.О.Зайчківського, Л.Г.Дейнеко, Т.Л.Мостенську, О.Б.Будніка-Сіверського, М.Ф.Крисанова та ін. Але більшість із цих досліджень як на рівні країни, так і харчової промисловості були присвячені, з одного боку, генезі та еволюції терміну «інновація» та їх класифікації, а з другого боку — питанню комерціалізації інновацій і створенню для цього сприятливого законодавчого клімату.

З Посланням Президента України у 2002 році до Верховної Ради «Європейський вибір» і проведенням науково-практичної конференції під назвою «Утвердження інноваційної моделі розвитку економіки України» у 2003, де чітко було визначено завдання прискореного виведення економіки на траєкторію сталого зростання шляхом посилення дієздатності держави й утвердження соціально орієнтованої структурно-інноваційної моделі розвитку, наукові дослідження змістилися в бік пошуку «нестандартних» джерел фінансування інновацій та їх маркетинговій підтримці. Цьому також сприяла поява релевантної інформації статистичного характеру. Оскільки останнім часом головним засобом альтернативних джерел фінансування інновацій підприємств представників харчової промисловості України є іноземні інвестиції поряд з лізингом, пільговим кредитуванням тощо, то перед всією вітчизняною харчовою індустрією постає проблема виміру і встановлення інвестиційної привабливості інноваційного розвитку кожної окремої підгалузі харчової індустрії в розрізі окремого регіону як з боку резидентів, так і нерезидентів країни. Адже саме регіональна розгалуженість з її специфікою природно-кліматичних та нормативно-економічних факторів мають неабиякий вплив на активізацію їх інноваційного розвитку як складових елементів загальної системи динамічного технологічного прориву економіки країни в цілому.

Поряд з цим, слід зазначити, що за останнє десятиліття, з одного

боку, зовсім відсутні наукові доробки з цієї проблеми в методологічному плані (винятком є лише широко відома і комплексна праця Л.І.Федулової [14]), а з другого боку, відсутній статистичний матеріал (як стосовно харчової промисловості, так і її хлібопекарській підгалузі) щодо числового забезпечення згаданої проблеми — зрозуміло, окрім загальних статистичних даних Держкомстату України і галузевих періодичних видань, в яких, до речі, спостерігаються значні розбіжності (між даними Держкомстату і даними Держкомстату і періодичних видань).

Тому нами в межах цього дослідження буде вирішено тригранну проблему. По-перше, пристосування загальноекономічної методології ранжування регіонів на трансформованому принципі послідовності ланцюга «соціально-економічний розвиток регіону → рівень інноваційної активності хлібопекарської промисловості» до обчислення інноваційного рейтингу хлібопекарської підгалузі харчової індустрії України та безпосередньо його встановлення. По-друге, на основі застосування статистично-аналітичних підходів для встановлення факторів, що стримують інноваційну розбудову хлібопекарських підприємств країни в регіональному аспекті, побудувати активізаційно-прогресивну модель зростання маси масштабів економіки підприємств на утвердженій інноваційній моделі на основі принципу збалансованості інтересів держави, хлібопекарів та споживачів. Причому слід зазначити, що третя із зазначених граней проблеми буде вирішена в наступній статті.

За останнє десятиріччя одним із ключових принципів процесу світової цивілізації є концепція сталого розвитку, сутність якої — досягнення стійкого економічного зростання країни на основі інноваційно-інвестиційної моделі. Корінням її є «економіка знань», яка поряд з її структурними елементами ортодоксального характеру враховує також елементи прогресивної моделі — соціально справедливий розподіл доданої вартості, розвиток людського потенціалу з поступовою гармонізацією стратегій економічного імперіалізму і екологічного редукцизму.

Сучасні умови світового економічного розвитку характеризуються процесами транснаціоналізації, інтернаціоналізації, глобальною конкуренцією на всіх рівнях, в результаті чого ефективність і динамізм інноваційної сфери перетворилися у вирішальний детермінант забезпечення конкурентоспроможності економіки країни, яка визначає її місце у світовому рейтингу. Ставлення держави до інноваційної діяльності визначає її економічна політика на макро-, мезо- і мікрорівнях, буфером якої є саме регіональна інноваційна політика. Технологічний розвиток регіонів — обов'язкова складова державної інноваційної політики та один із основних факторів економічного зростання як окремого регіону, так і держави в цілому на основі забезпечення конкурен-

тоспроможності галузей народного господарства з використанням регіонального науково-технічного потенціалу.

Розвиток промисловості в цілому та її наукомісткої складової зокрема органічно пов'язаний з територіальною трансформацією продуктивних сил, зміною соціальних та екологічних стандартів регіонального устрою. Виходячи із сучасних умов і тенденцій регіонального розвитку економіки України, державна промислова політика ставить за мету забезпечення раціонального використання регіональних ресурсів промислового розвитку, максимальне нівелювання соціальних диспропорцій та підвищення екологічної безпеки умов праці і якості життя населення.

Особливий вплив на хлібопекарське виробництво мають регіональні фактори, до яких належать природно-кліматичні та нормативні. Вони визначають необхідність розвитку і компонування виробничої інфраструктури та виробничої програми, змін у системі оплати праці й забезпечення рівноважного природокористування. Аналіз статистичних даних за останні 7 років дозволив зробити висновок про стабільно повільний стан інноваційної активності хлібопекарських підприємств та відповідність його загальним тенденціям розвитку інноваційної діяльності в споріднених галузях та країни в цілому. Водночас слід констатувати, що Україна і на сьогодні має потужний науково-технологічний потенціал, який розгалужено в регіонах, а здійснена порівняльна оцінка регіонів за станом технологічного розвитку підкреслює тенденцію наявності ядра промислового розвитку країни, в тому числі її хлібопекарської галузі, до якого належать м.Київ, Донецька, Харківська, Дніпропетровська області. Необхідно зазначити, що така тенденція тісно корелюється з науковою, інноваційною, інвестиційною та діловою активністю цих регіонів і ще раз підтверджує наявність ресурсного потенціалу для реалізації «проривної» інноваційної стратегії, метою якої є підвищення конкурентоспроможності України й забезпечення гідного місця у світі.

Стратегія діяльності місцевих органів влади і органів місцевого самоврядування України вимагає перетворення регіонів на активних суб'єктів економічних відносин і висуває нові вимоги до формування, оцінки й використання їхнього потенціалу з метою забезпечення конкурентоспроможності на внутрішніх і міжнародних ринках товарів та послуг з поступовим перетворенням їх в інвестиційно привабливі території, зусилля яких насамперед має бути спрямовано на:

□ створення економічних, організаційних і нормативно-правових передумов для реалізації основних принципів сталого розвитку регіонів;

□ підвищення рівня та умов життя населення;

□ зміцнення економічної інтеграції регіонів на основі максимального ефективного використання їх конкурентних переваг;

□ розбудову та модернізацію інфраструктури регіонального розвитку з метою підвищення інвестиційної привабливості регіонів, створення умов для запровадження інноваційних технологій та ін.

Одним із головних ресурсних потенціалів є розвиток підприємництва, насамперед малого й середнього бізнесу, як одного із головних чинників соціально-економічного розвитку регіонів, підвищення рівня зайнятості населення, наповнення місцевих бюджетів. При цьому процеси структурної перебудови не повинні обходити науково-промисловий потенціал регіонів, а стратегія інноваційного розвитку національної економіки має включати розвиток кожного окремого регіону. З цих позицій кожна область повинна мати свої пріоритетні напрями розвитку відповідно до стану власної науково-промислової бази, виходячи із потенціалу виробничих можливостей регіону, орієнтуючись на наявні ресурси та ринкові потреби. Звідси стратегічна мета регіональної інноваційної політики — створення сприятливого інноваційного середовища, що забезпечувало б перетворення наукових ідей і розробок у ринкові продукти міжнародного рівня, впровадження цих продуктів у важливі галузі економіки і соціальну сферу і, в кінцевому підсумку, забезпечення зростання соціально-економічного рівня регіону. При управлінні технологічним розвитком на регіональному рівні пріоритетна підтримка має надава-

тися підприємствам із власною базою для проведення дослідно-експериментальних і науково-технічних досліджень, відповідним кадровим та фінансовим потенціалом. Їх потрібно спрямовувати на випуск нової продукції, використання наявного потенціалу, а при необхідності підтримувати елементи інновативності підприємств. До таких підприємств слід зарахувати насамперед ті, що зайняті виробництвом експортоспроможної промислової продукції та послуг і вже мають певну ділову репутацію як на вітчизняному, так і на зарубіжному ринках, в тому числі й фондових, завдяки сучасній організації виробництва світового класу.

У сучасній літературі та практиці є багато переконливих доказів на користь необхідності інноваційного розвитку регіонів, особливо щодо ролі держави у створенні сприятливих умов для їх ефективного розвитку. Але нині відсутні науково обґрунтовані дослідження впливу інноваційної активності підприємств на соціально-економічний розвиток країни в цілому та регіонів зокрема (винятком лише є праця [14]).

Звернемо увагу на такі факти. **По-перше**, в праці [14] до уваги бралися всі види промислової діяльності, серед яких дійсно є такі, що визначальним чином впливають на показники, які характеризують рівень соціально-економічного розвитку регіону. **По-друге**, хлібопекарська промисловість з моменту розвалу радянської системи з об'єктивних причин стала доволі заполітизованою, тобто держава сама для себе створила таку ситуацію, за якої, з одного боку, промисловість стала в більшості регіонах чисто дотаційною (окрім того, що більшість підприємств протягом останніх декількох років збиткові, вони ще й отримують компенсацію за отриманим збитки внаслідок виробництва соціальних сортів хліба, при цьому зерно на їх виробництво отримують за цінами, на 15-20% нижчими ринкових), а з другого боку, будь-яка інноваційна діяльність не призводить до бажаних результатів (практично не відбивається їх інноваційний розвиток на показниках соціально-економічного розвитку регіону), оскільки інновації хлібопекарні спрямовують не на зниження собівартості виробництва продукції, а лише, в кращому випадку, або на просте відтворення основних засобів, або на насичення вже наявної номенклатури продукції. **По-третє**, умови функціонування хлібопекарських підприємств у ринкових умовах вимагають від них виробництва лише адресної продукції, в тому числі й інноваційного характеру. **По-четверте**, саме соціально-економічний розвиток регіону має стати детермінантою інноваційної розбудови хлібопекарських підприємств, а не навпаки.

Таким чином, враховуючи викладені вище факти, ми в межах даної цілі дослідження не поділяємо погляд Л.І.Федулової в праці [14] щодо послідовності елементів ланцюга «інноваційна активність промисловості регіону → соціально-економічний розвиток регіону», а пропонуємо його трансформувати у напрямку «соціально-економічний розвиток регіону → рівень інноваційної активності хлібопекарської промисловості», на основі чого і будуть ґрунтуватися наші подальші дослідження.

Останнім часом у міжнародній і вітчизняній практиці управлінської діяльності широкого застосування для діагностики об'єктів управління набули рейтинги. Розробка системи оціночних показників визначається кінцевою метою дослідження та якісним змістом соціально-економічних явищ, що характеризують стан об'єктів управління. Поряд із визнаними і апробованими на практиці методами і методиками проведення рейтингової оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіонів у науковій літературі зустрічаються праці із викладенням результатів досліджень на базі оригінальних (неортодоксальних) методів і методик.

Оцінка господарюючих суб'єктів залежить як від масштабів збалансованості їх виробничого процесу, так і від впливу на них зовнішнього середовища, що характеризується контрагентами, партнерами, конкурентами, станом економіки, нормативно-законодавчою базою, податковим кліматом та іншими факторами. Саме тому під час прийняття рішень у ситуації недостатності внутрішніх оцінок необхідною є оцінка незалежних експертів. Таку роль у сучасному суспільстві відіграє система рейтингів, яка отримала розвиток з початку

An attempt to decide a dual problem is contained in the article: from one side, in adaptation of all-economic methodology of regions ranking on the transformed principle of sequence of chain «socio-economic development of region → level of innovative activity of baking industry» to the calculation of the innovative rating of baking subindustry of food industry of Ukraine, and from other side, directly his establishment.

У статті зроблено спробу вирішити двогранну проблему, яка міститься, з одного боку, в пристосуванні загальноекономічної методології ранжування регіонів на трансформованому принципі послідовності ланцюга «соціально-економічний розвиток регіону → рівень інноваційної активності хлібопекарської промисловості» до обчислення інноваційного рейтингу хлібопекарської підгалузі харчової індустрії України, а, з другого боку, безпосередньо його встановлення.

Таблиця 1. Матриця вихідних даних для оцінки інноваційної активності хлібопекарської промисловості в розрізі регіонів України

Регіон	Рік	Кількість підприємств діяльності	Маса продукції на тисячу жителів, тис. грн.	Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	Кількість виробничих працівників, тис. осіб	Кількість підприємств з нових технологій	Кількість підприємств з нових технологій	Середньобіжні показники ЦДП/ВВП	Кількість патентів, придбаних за останній рік	Маса продукції досліджень і розробок
Автономна Республіка Крим										
2000	0,0	0,0	118077,2	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	24	35,1	115223,6	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	21	34,5	92259,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	1	5790,3	7089,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	4	1879,1	12645,3	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,7
2005	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	21	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Волинська область										
2000	0,0	0,0	76553,4	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	15	119,9	82508,1	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	1,3
2002	17	20,2	84677,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	20,2
2003	5	713,9	12621,1	*	1	*	0,0	1	1	2,3
2004	1	25,8	0,0	*	0	*	0,0	0,0	0,0	0,8
2005	0,0	0,0	0,0	*	0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	18	484,3	1386,9	0,0	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Волинська обл.										
2000	0,0	0,0	52123,2	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	9	402,3	49801,4	*	0,0	*	0,0	25	0,0	2,3
2002	9	10125,7	48906,6	*	1	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	0,0	0,0	2933,9	*	1	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	0,0	0,0	4328,3	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	1	1692,4	0,0	*	0,0	*	0,0	2	0,0	0,0
2006	14	7141,5	0,0	0,0	5	2	0,0	5	0,0	0,0
Дніпропетровська обл.										
2000	5	9718,4	211968,0	*	0,0	*	12	0,0	39,3	0,0
2001	31	536,8	344199,9	*	0,0	*	73	0,0	0,0	0,0
2002	26	5679	713526,2	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	1	18,9	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	25	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Донецька обл.										
2000	4	96,2	134425,6	*	1	*	0,0	1	0,0	0,0
2001	35	1,3	185038,9	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	37	41	144032,0	*	1	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	1	18,1	2052,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	1	105,6	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	5,4	0,0
2005	1	9,1	9,8	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	33	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Житомирська обл.										
2000	8	128,9	80554,2	*	0,0	*	0,0	0,0	1,1	0,0
2001	4	1	0340,7	*	0,0	*	4	0,0	0,0	0,0
2002	24	113,3	86704,4	*	1	*	0,0	1	0,0	0,0
2003	2	84,1	47,8	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	2	66,8	730,0	*	0,0	*	13	0,0	0,0	0,0
2005	1	2925,1	4070,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	19	1716,9	13379,0	3	0,0	1	0,0	0,0	0,0	0,0
Закарпатська обл.										
2000	1	102,1	23831,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	23	60,5	19192,4	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	13	71,1	16355,4	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	1	19,0	74,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	1	1,5	49,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	1	5,8	88,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	31	772,3	84,3	0,0	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Закарпатська обл.										
2000	3	2337	109976,5	*	0,0	*	1	0,0	0,0	0,0
2001	25	180,0	123611,7	*	0,0	*	4	0,0	0,0	0,0
2002	26	87,3	116572,9	*	0,0	*	15	0,0	0,0	0,0
2003	2	288,9	70,0	*	0,0	*	0,0	4,1	0,0	0,0
2004	1	119,0	365,4	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	2	3183,9	890,1	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	15	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Івано-Франківська обл.										
2000	7	15	19178,4	*	0,0	*	1	0,0	0,0	0,0
2001	11	2,8	24346,0	*	0,0	*	1	0,0	0,0	0,0
2002	49	2177,5	23524,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	1	282,0	3835,0	*	0,0	*	2	0,0	0,0	0,0
2004	1	31,1	509,1	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	1	1913,9	488,9	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	9	3411,6	1120,8	4	2	2	0,0	1	0,0	0,0
Кіровоградська обл.										
2000	1	179,9	56723,9	*	0,0	*	7	0,0	0,0	0,0
2001	19	876	84644,1	*	0,0	*	9	0,0	0,0	0,0
2002	20	623	60238,0	*	0,0	*	11	0,0	0,0	0,0
2003	0,0	972,1	4130,1	*	7	*	0,0	0,0	1	0,0
2004	2	1022,0	501,1	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	280,4	1073,1	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	15	18,7	230,6	3	0,0	2	0,0	0,0	0,0	0,0
Кіровоградська обл.										
2000	1	1,3	40387,7	*	5	*	4	3	0,0	0,0
2001	23	2	41443,3	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	24	3,3	40088,7	*	0,0	*	1	0,0	0,0	0,0
2003	2	16,7	1714,4	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	4	2,4	424,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	0,0	1756,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	17	3616	1717,7	29	1	1	0,0	1	0,0	0,0
Львівська обл.										
2000	0,0	0,0	199900,4	*	0,0	*	47	0,0	0,0	0,0
2001	34	37,7	205678,1	*	0,0	*	89	0,0	0,0	0,0
2002	36	62,9	172827,0	*	0,0	*	38	0,0	0,0	0,0
2003	5	13,4	99,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	4	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	33	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Львівська обл.										
2000	0,0	0,0	131003,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	35	0,0	132366,4	*	0,0	*	6	0,0	0,0	0,0
2002	34	3,3	118294,5	*	0,0	*	1	0,0	0,0	0,0
2003	4	236,2	7127,6	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	3	302,0	142,9	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	2	3401,1	121,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	28	21,4	30,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
м. Київ										
2000	2	2790,6	148903,1	*	0,0	*	45	0,0	0,0	0,0
2001	10	1051,4	196397,3	*	0,0	*	49	0,0	2,8	0,0
2002	11	2996,8	373930,0	*	2	*	62	2	0,0	0,0
2003	3	3106,1	3483,0	*	15	*	51	0,0	0,0	0,0
2004	5	2591,7	12306,4	*	0,0	*	38	0,0	0,0	0,0
2005	8	10405,2	74186,5	*	1	*	2	0,0	1,4	0,0
2006	13	15383,7	37342,8	34	1	1	12	0,0	4030,2	0,0
м. Слов'янськ										
2000	1	100,7	31054,6	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	1	525	32813,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	1	331	29275,6	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	1	348,0	1384,1	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	1	35,0	2862,4	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	1	2897,8	7309,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	1	42,5	9483,5	6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Миколаївська обл.										
2000	3	413,7	39110,9	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	12	114,4	48798,8	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	3	1297,5	46111,0	*	0,0	*	2	0,0	0,0	0,0
2003	2	110,5	591,6	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	3	241,7	104,2	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	2	414,7	399,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	30	137,8	437,9	0,0	0,0	1	0,0	0,0	0,0	0,0
Одеська обл.										
2000	1	65,7	129616,1	*	0,0	*	2	0,0	0,0	0,0
2001	29	0,0	118994,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	24	1268,4	130734,8	*	0,0	*	7	0,0	3	0,0
2003	3	380,1	1107,9	*	0,0	*	0,0	0,0	2,1	0,0
2004	2	1259,1	1095,1	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	1	4445,9	1424,0	*	0,0	*	0,0	0,0	2,0	0,0
2006	18	2470	27649,4	59	0,0	4	0,0	0,0	1,5	0,0

минулого століття, але особливо активно розвивається із 70-х років минулого століття і поступово почала структуруватися як за регіональною, так і за галузевою ознаками.

Аналізуючи практику використання рейтингової оцінки та враховуючи мету здійснення порівняльної оцінки соціально-економічного розвитку регіонів, а також інноваційну активність, нами розроблено відповідну методологію і здійснено належні розрахунки і комплексний аналіз отриманих результатів. Мета здійснення порівняльної оцінки соціально-економічного розвитку регіонів — встановлення рейтингів на основі комплексної (інтегральної) оцінки регіонів з урахуванням впливу одного із важливих факторів — інноваційної активності хлібопекарської галузі для проведення моніторингу і подальшого аналізу стану проблем у регіоні та прийняття відповідних управлінських рішень органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування.

На першому етапі проводилося обґрунтування системи показників (індикаторів), за якими оцінюватиметься соціально-економічний розвиток регіону та інноваційна активність хлібопекарської галузі, в результаті чого формувалися матриці вихідних даних (див. **табл. 1-2**).

Необхідно зазначити, що вибір та обґрунтування вихідних показників діяльності регіонів і хлібопекарських підприємств має здійснюватись згідно з теорією економічного та фінансового аналізу, цілей оцінки, потреб суб'єктів управління в аналітичній оцінці. Обов'язковою умовою проведення наукового дослідження має бути визначення й уточнення набору показників (індикаторів) для формування матриці вихідних параметрів за допомогою експертної оцінки.

У випадку, коли експертна оцінка не здійснюється, вагові коефіцієнти приймаються рівнозначними (на основі проведеного опитування експертів нами встановлено їхні значення (див. **табл. 3**). Одержані рейтингові оцінки розміщуються згідно з ранжиром, після чого визначається місце кожного регіону за показниками як соціально-економічного розвитку, так і інноваційної активності хлібопекарської галузі. Чим вище значення оцінки, тим у кращому стані (за даним критерієм/індикатором) знаходиться регіон. При цьому оцінка була здійснена в двох площинах: перша базується на простому підсумуванні критеріїв/індикаторів оцінки і-го рейтингу регіону, друга враховує лише ті критерії/індикатори, які мали місце в кожному аналізованому періоді.

Результати обчислення за даними процедурами наведено в **табл. 4-5**.

3 методологічної точки зору при побудові підсумково-го рейтингу рівнів соціально-

Таблиця 1. Матриця вихідних даних для оцінки інноваційної активності хлібопекарської промисловості в розрізі регіонів України

Регіон	Рів	Кількість інноваційно активних підприємств	Маса витрат на технологічні нововведення, тис. грн.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, тис. грн.	Кількість запровадженої нововведень, патентів, торговельних марок	Кількість придбаних нових технологій	Кількість розроблених нових технологій	Середньобілова здатність підприємств здійснювати ІДПДІТ	Кількість доцільних, пріоритетних за стратегією галузі	Маса витрат на дослідження і розробки
Полтавська обл.										
2000	1	348	91123,5	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	10	181,6	90846,9	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	27	86,7	76990,0	*	0,0	*	5	0,0	0,0	0,0
2003	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	20	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Львівська обл.										
2000	2	20,2	35240,8	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	17	474,7	19107,2	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	12	126	77144,6	*	48	*	3	48	0,0	0,0
2003	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	1	0,0	0,0	0,0
2004	1	1747,0	18,8	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сумська обл.										
2000	2	380,2	90116,0	*	0,0	*	0,0	0,0	1,8	0,0
2001	22	383,4	93470,0	*	0,0	*	27	0,0	0,5	0,0
2002	24	323,5	82170,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	1	0,0	0,0	0,0
2006	19	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тернопільська обл.										
2000	1	86	4015,3	*	4	*	0,0	4	0,0	0,0
2001	12	3,0	19748,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	9	0,0	16799,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	10	0,0	0,0	0,0
2004	0,0	0,0	1794,6	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	1	7,5	247,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	13	47,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Харківська обл.										
2000	3	9,5	147084,8	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	34	363,8	745702,2	*	0,0	*	2	0,0	0,8	0,0
2002	25	654,4	139449,8	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	1	0,3	348,4	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	0,0	0,0	311,4	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	1	17,9	989,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	36	0,0	1963,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Херсонська обл.										
2000	2	617,7	53178,5	*	0,0	*	36	0,0	0,0	0,0
2001	12	0,0	57278,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2002	18	809,2	47962,2	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	1	0,0	106,1	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	1	710,0	201,6	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	1	531,0	868,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	13	0,0	998,3	5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Хмельницька обл.										
2000	0,0	0,0	7706,2	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	15	42,5	79259,0	*	0,0	*	1	0,0	0,0	0,0
2002	25	0,0	71902,9	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	2	164,6	754,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	17	614,2	468,3	0,0	0,0	1	0,0	0,0	0,0	0,0
Черкаська обл.										
2000	2	195,8	81983,4	*	1	*	36	1	0,0	0,0
2001	23	21,3	83895,4	*	1	*	0,0	1	0,0	0,0
2002	23	0,0	77650,7	*	3	*	0,0	3	0,0	0,0
2003	1	78,2	64,2	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	0,0	864,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	18	7718,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Чернівецька обл.										
2000	0,0	0,0	25081,3	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2001	12	21,3	29647,1	*	0,0	*	25	0,0	0,0	0,0
2002	11	0,0	25153,8	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2003	0,0	0,0	73,7	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	1	0,0	113,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2005	0,0	0,0	0,0	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	10	0,5	103,8	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Чернігівська обл.										
2000	11	210	75196,1	*	3	*	31	3	1	0,0
2001	26	42,2	84809,9	*	1	*	36	1	1,4	0,0
2002	29	123,9	77363,7	*	1	*	31	1	5,1	0,0
2003	5	136,5	90,6	*	0,0	*	9	0,0	24,3	0,0
2004	2	22,3	1300,8	*	0,0	*	5	0,0	0,0	0,0
2005	1	975,0	6150,3	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0
2006	18	0,0	16072,0	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Україна										
2000	11	9718,4	174425,6	*	5	*	56	4	19,3	0,0
2001	35	3051,4	745702,2	*	1	*	89	1	6,8	0,0
2002	37	10125,7	371930,6	*	48	*	62	48	26,2	0,0
2003	5	5790,3	7289,7	*	15	*	51	1	24,3	0,0
2004	5	1679,1	12645,3	*	1	*	11	0,0	1,4	0,0
2005	8	10649,2	74186,5	*	2	*	10	2	7,0	0,0
2006	33	15385,7	37342,8	99	5	2	12	5	4030,2	0,0

Примітки: * – відсутня інформація у формі статистичної звітності №1-інновація «Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства» у відповідному році.

Джерело: Держкомстат України, Держжарчпром, Укрхлібпром, авторські розрахунки.

Коефіцієнт кореляції рангів (коефіцієнт Спірмена; ранговий коефіцієнт кореляції; непараметричний коефіцієнт кореляції рангів) розраховується за формулою:

$$R = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n(n^2 - 1)}, \quad (1)$$

де d^2 – квадрат різниці рангів; n – число спостережень.

Коефіцієнт Спірмена може набувати будь-яких значень в інтервалі (-1; 1). Коли ранги факторної ознаки цілком збігаються з рангами результативної ознаки, тоді кожне значення $R_x = R_y$ і сума $d^2 = 0$. У цьому випадку можна говорити про безпосередній зв'язок між ознаками і $R = 1$. Якщо $R = -1$, то x і y мають обернений зв'язок. Якщо $R \sim 1$ між ознаками досить сильний безпосередній зв'язок. У наукових колах прийнято використовувати такі значення коефіцієнта для встановлення щільності зв'язку між факторами x і y : $\leq 0,3$ – слабка; $0,3 < R \leq 0,7$ – помірна; $> 0,7$ – висока щільність зв'язку.

У випадку наших розрахунків, за останні 7 років коефіцієнти кореляції рангів по регіонах країни розподілилися таким чином (див. рис. 1). Як бачимо з даних, слабкий кореляційний зв'язок між обрани-

ми факторами прослідковується (результати другого варіанта) у певних областях: Автономна Республіка Крим, Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Луганська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька області та м.Севастополь. Причому лише у Житомирській, Запорізькій, Київській, Львівській, Тернопільській, Хмельницькій і Черкаській областях коефіцієнт Спірмена набув додатного значення, яке знаходиться в межах від 0 до 0,14; помірний – Донецька, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Чернігівська області; високий – м.Київ і Сумська область. Наявною є доволі парадоксальна ситуація, суть якої полягає в тому, що загальноновизнаний лідер інноваційної розбудови харчової промисловості країни м.Київ отримав значення коефіцієнта, яке на 0,04 нижче від значення показника по Сумській обл.

Відповідь на це питання полягає в більш тісному кореляційному зв'язку між трендом темпів зростання показників соціально-економічного розвитку області і рівня інноваційної активності хлібопекарської галузі в ній. Подолання цієї парадоксальної тенденції потребує введення в теорію інноватики ще двох категорій і надання їм відповідного трактування – «збалансований і незбалансований інноваційний розвиток». Так, збалансований інноваційний розвиток хлібопекарської галузі передбачає гармонічну залежність рангів (а як наслідок і показників) соціально-економічного й інноваційного розвитку хлібопекарської галузі регіону. Тобто в ситуації, коли соціально-економічне становище регіону має тренд до зростання, інноваційна політика хлібопекарень переорієнтовується з простого відтворення основних засобів та інноваційних заходів, спрямованих на зниження собівартості виробництва масових сортів хлібопекарської продукції, характерної для окремого регіону, на реалізацію заходів, пов'язаних саме з продуктивними інноваціями (переважно в контексті поширення номенклатури продукції («проривні інновації») чи її подовження («підкріплюючі інновації») – протилежна ситуація, за якої позитивний тренд соціально-економічного розвитку регіону не віддзеркалюється у відповідних заходах з боку хлібопекарів чи, навпаки, відповідно отримує назву «незбалансований інноваційний розвиток». При цьому в контексті нашого дослідження можна стверджувати, що, починаючи із значення коефіцієнту Спірмена, наближеного до 0,3, інноваційний розвиток хлібопекарської галузі набуває ознак збалансованості. Щодо лідерів збалансованого інноваційного розвитку хлібопекарських підприємств регіонів ситуація виглядає таким чином. Так, у Сумській області за період з 2003 по 2006 роки хлібопекарні зовсім не здійснювали витрати на технологічні інновації – як на процесові, так і продуктові, а в м. Києві лише в 2003 витрати на продуктові інновації у більш ніж 8,3 раза перевищували відповідні витрати на їх процесову частину. У наступні роки ситуація цілком протилежна – витрати на процесові інновації перевищували витрати на продуктові інновації: у 2004 році – майже в 16 разів, у 2005 – 107, у 2006 – 2,5 раза. Водночас, беручи до уваги наведені вище факти, постає питання: яким же чином Сумська область за значенням коефіцієнта Спірмена, а, як наслідок, і рівнем збалансованості випередила м.Київ? Відповідь ми отримали за допомогою ряду методів пізнання явищ, інструментальний апарат яких дозволив констатувати факт, що отримані непараметричні зв'язки з використанням алгоритмів математичного програмування в даному випадку потребують і використання абстрактно-логічного методу пізнання явищ. Це наштовхнуло нас на необхідність введення в теорію інноватики ще двох взаємопов'язаних категорій, а саме: «якісний збалансований інноваційний розвиток» і «латентний збалансований інноваційний розвиток». Їх суть полягає в тому, що збалансованість досягається за рахунок одночасного висхідного тренду зростання величин, що належать до факторів x і y (у випадку м.Києва), а не за рахунок одночасного їх зниження (у випадку Сумської обл.).

Далі проаналізуємо групу регіонів країни, що належать до першого умовного блоку, який охоплює інтервал значень коефіцієнта Спірмена в межах збалансованого інноваційного розвитку.

У наших подальших дослідженнях, беручи до уваги його ціль, ми

Таблиця 2. Матриця вихідних даних для комплексної оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України

Регіон	Валовий регіональний продукт, млн. грн.	Індекс обсягу продукції промисловості, %	Індекс сільськогосподарського виробництва, цн. %	Додаток до валового регіонального продукту, млн. грн.	Середньомісячна зарплата працівників промисловості, грн.	Забезпеченість населення електроенергією, кВт. год. на 1000 осіб.	Інвестиції в основні засоби, млн. грн.	Товарний оборот оптової торгівлі в регіоні, млн. дол. США	Кількість людей підприємств	Обсяг експорту товарів з регіону, млн. дол. США
Автономна Республіка Крим										
2000	4083	725	XX	2812	323	909,9	784	146,0	9183	XX
2001	2492	109	107,0	2473	201	1061,2	1208	125,9	1343	218,3
2002	1912	91	106,9	1814	143	1114,6	1483	111,4	1713	230,3
2003	1709	119	105,7	1313	433	911,3	1913	214,0	1900	317,2
2004	990	128	107,3	1004	343	899,7	2740	331,1	1497	274,9
2005	1244	114	111,2	1109	710	906,1	3175	460,4	1560	353,1
2006	1375	103	109,6	1747	952	1004,6	4684	377,4	1512	480,1
Волинська область										
2000	1802	713	XX	2014	159	879,4	363	22,0	2271	XX
2001	3608	109	107,0	3664	215	792,1	331	27,3	2307	208,6
2002	5118	104	106,9	5144	265	799,0	633	34,4	3460	349,7
2003	6167	106,7	106,7	6167	314	731,7	837	60,4	3777	335,7
2004	8122	112	108,4	8122	413	730,8	1135	65,8	7840	421,7
2005	10207	113	111,7	11703	907	733,0	1608	76,1	7811	424,4
2006	10748	106	109,5	14176	792	722,6	2494	92,3	7882	461,7
Волинська область										
2000	2195	144	XX	1178	106	486,2	278	46,0	1468	XX
2001	2872	121	108,2	2927	207	481,0	330	48,0	1771	171,1
2002	3112	112	108,9	3445	233	482,8	613	51,6	4148	143,8
2003	3112	122	104,0	4043	310	483,5	727	80,3	4574	204,8
2004	4094	123	107,3	4013	413	423,9	1084	97,7	4739	273,8
2005	6537	122	111,5	6408	991	429,0	1186	111,4	4727	300,9
2006	6625	119	109,2	8728	772	420,2	1839	225,1	4997	336,2
Дніпропетровська обл.										
2000	11164	116	XX	1073	371	1754,1	2353	270,0	14884	XX
2001	16340	109	106,9	13890	370	1627,9	2798	284,6	15131	3844,6
2002	18059	104	103,0	14719	438	1630,4	2919	399,4	17001	2861,2
2003	21311	110	107,4	17331	526	1645,4	4346	614,4	18566	3388,0
2004	26680	110	108,4	21774	607	1354,7	6956	778,0	19980	4403,9
2005	41277	107	111,2	33348	913	1313,8	7795	1344,2	19434	5986,2
2006	43288	108	110,4	39076	1139	1182,0	10737	2331,9	20453	7118,2
Дніпропетровська обл.										
2000	12778	112	XX	10156	793	2155,2	2901	356,8	24807	XX
2001	22863	106	107,4	16420	383	2104,4	2711	334,7	24833	2924,7
2002	25285	104	103,0	19672	483	1987,8	3823	389,4	33354	3330,8
2003	30146	119	106,9	23442	550	2129,0	4946	436,4	38011	4890,3
2004	40417	112	110,0	30013	717	2068,0	7278	492,8	39050	8243,8
2005	58044	92	111,2	40713	962	2124,9	8808	614,6	36004	6798,2
2006	61527	90	110,3	51328	1202	2132,3	11728	837,1	34948	8776,6
Закарпатська обл.										
2000	3815	114	XX	1613	164	548,0	256	77,6	5181	XX
2001	3175	114	104,3	1743	220	542,0	237	38,1	3794	140,3
2002	3449	104	104,8	1481	268	516,9	338	58,2	4648	168,8
2003	4201	122	105,4	3211	334	509,2	609	77,5	5964	219,1
2004	5943	109	110,0	4668	438	458,6	874	83,3	6013	282,3
2005	7410	92	115,4	5918	602	396,2	1135	90,0	6079	260,8
2006	7804	105	108,2	11423	793	368,1	1346	123,7	6113	314,3
Закарпатська обл.										
2000	3111	144	XX	1173	172	503,5	312	42,1	5843	XX
2001	2781	122	103,6	2081	278	495,5	519	108,0	6796	253,3
2002	3211	112	106,7	1360	295	409,0	597	127,7	6507	270,6
2003	4016	144	106,1	3437	279	554,9	1621	181,6	6874	434,6
2004	5797	109	110,0	4766	479	458,3	1443	111,8	7544	605,7
2005	6700	106	113,3	6014	405	351,0	1715	301,3	7802	557,9
2006	6961	122	108,7	9995	808	343,3	2019	298,2	7796	678,9
Львівська обл.										
2000	7548	720	XX	1793	289	807,4	1190	330,0	7072	XX
2001	7968	102	107,4	7057	379	828,9	1206	307,0	8087	1316,0
2002	8629	101	99,8	7977	445	865,0	1529	461,0	9181	1530,8
2003	10977	121	105,8	9181	541	816,0	2120	457,1	10750	3193,6
2004	13521	119	110,0	11240	611	828,8	2749	580,4	11829	3402,9
2005	19906	104	115,3	16360	860	816,6	3209	548,5	11577	4798,2
2006	20787	110	108,7	20354	1091	830,9	3496	609,9	11718	3125,3
Львівська область										
2000	3117	102	XX	1404	188	584,7	605	40,1	6146	XX
2001	2901	123	107,2	1592	259	581,2	671	46,3	6464	307,2
2002	4518	127	99,0	4191	218	527,6	924	60,9	6727	690,7
2003	5544	118	106,1	4852	407	544,8	1130	154,8	7401	1000,0
2004	7211	108,1	104,3	5150	510	513,5	1380	120,9	7259	842,3
2005	9627	105	111,6	9120	718	523,5	1683	136,7	7443	813,5
2006	9647	91	107,0	11500	913	523,3	2620	183,1	7628	855,8
Львівська область										
2000	9926	115	XX	2544	241	739,0	943	142,7	3978	XX
2001	6410	110	107,3	6260	317	710,9	1123	413,6	4679	304,3
2002	4868	109	106,0	4796	278	730,2	1627	439,3	7718	500,4
2003	6176	117	106,5	6144	479	679,6	2918	471,8	8213	880,0
2004	11883	110	110,0	9952	592	704,4	3347	511,3	8094	474,9
2005	15363	118	114,3	13824	811	791,0	4519	642	10017	496,0
2006	16530	114	110,0	17350	1008	791,7	7332	879	11133	377,9
Львівська область										
2000	3199	103	XX	1391	170	433,3	271	18,5	4360	XX
2001	3174	108,4	106,0	1714	231	429,3	417	36,0	5042	76,4
2002	3399	109	107,1	1712	282	464,2	507	38,0	5071	27,3
2003	4075	114	106,5	2139	321	413,1	699	64,8	5413	100,0
2004	5994	114	112,0	3259	453	444,3	1247	107,2	5470	300,0
2005	6877	110	113,0	5451	624	417,5	1783	51,1	5318	183,2
2006	7332	112	107,3	7431	819	418,9	1777	52,1	5556	183,0
Львівська область										
2000	6403	130	XX	4326	232	1006,5	1030	31,4	8764	XX
2001	7411	130	106,1	7359	320	992,8	1220	39,3	9347	1216,4
2002	8770	104	104,0	8491	391	811,3	1383	51,6	10427	1407,4
2003	10253	112	103,3	10102	470	874,3	1913	114,8	10167	1311,3
2004	14672	111	107,5	12874	596	1019,8	2943	148,9	10287	1899,8
2005	19716	102	114,3	17860	805	1014,4	4363	208,7	10332	2166,9
2006	19993	102	110,0	22084	1022	1044,6	5518	284,2	10608	3004,6
Львівська область										
2000	9850	112	XX	3495	196	1087,7	1603	140,0	10402	XX
2001	7363	103	104,0	7287	272	1179,6	1337	139,7	12906	361,2
2002	8778	114	101,8	9211	339	1086,7	1807	236,1	14759	313,9
2003	10253	114	109,0	11468	419	1148,8	2918	344,8	14411	890,6
2004	13991	106	106,6	14025	523	1057,6	3614	340,1	16391	659,7
2005	17162	93	111,6	15823	713	1064,6	4082	426,9	16313	621,0
2006	18127	107	107,4	24602	923	1070,1	5071	509,1	17369	894,8
Львівська область										
2000	1513	126	XX	16148	405	2128,3	3609	238,2	30901	XX
2001	3161	118	107,0	14475	549	1283,9	5629	354,1	37940	2864,5
2002	4790	108	104,4	17673	613	1291,3	6609	440,9	41419	3411,1
2003	6332	114	109,0	21269	761	1164,4	8481	2104,0	43709	2863,0
2004	8337	110	109,3	26993	967	1248,9	26841	4771,1	47711	4149,0
2005	77124	113	112,9	43488	1314	1332,0	19468	3929,8	52621	4460,4
2006	86070	110	109,1	55412	1729	1375,6	24808	5593,7	58854	4426,9
Львівська область										
2000	654	XX	XX	807	351	114,2	129	15,7	2048	XX
2001	1198	114	107,9	1079	129	178,3	143	15,3	2114	49,8
2002	1466	106	101,8	1293	191	129,0	267	14,0	2140	43,4
2003	1724	108	106,5	1627	486	141,7	294	23,9	2433	52,7
2004	2713	106	106,0	1978	594	136,9	421	51,4	3372	61,4
2005	2823	117	112,3	2845	803	180,4	544	92,7	2725	79,6
2006	3277	116	110,9	3316	1063	183,7	718	125,6	2736	101,5
Львівська область										
2000	2314	109	XX	2177	227	507,0	460	45,4	6843	XX
2001	4373	110	107,2	3780	327	526,3	749	66,4	7216	483,8
2002	4700	107	107,4	4279	498	531,6	1013	86,7	7283	540,2
2003	5377	112	110,0	4478	470	514,4	1312	124,9	7643	844,0
2004	7914	115	109							

Таблиця 2. Матриця вихідних даних для комплексної оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України

Регіон	Валовий регіональний продукт, млн грн.	Індекс обсягу притоку грошових коштів, %	Індекс споживачів, %	Доходи населення, млн грн.	Середньомісячна номінальна зарплата, грн.	Висвітленість населення, тис. осіб	Інвестиції в основні капітали, млн грн.	Плановий індекс інвестицій в основні капітали, %	Кількість населення, тис. осіб	Обсяг експорту товарів з регіону, млн дол. США
Сумська обл.										
2000	3485	103	XX	1891	194	513,8	597	44,3	4044	XX
2001	4121	107	106,1	2064	209	480,0	981	126,8	3119	237,0
2002	4184	103	99,3	4564	307	518,8	966	137,6	5617	261,1
2003	4822	117	104,1	2383	279	564,3	911	141,0	5761	352,1
2004	6775	108	116,9	6415	473	534,4	1102	173,3	5848	475,1
2005	8025	113	115,9	9114	663	546,0	1441	165,3	5921	276,9
2006	8349	104	106,2	11496	837	542,2	1508	157,2	6031	313,7
Тернопільська обл.										
2000	1853	116	XX	1047	131	406,4	199	21,3	3050	XX
2001	2247	119	104,1	2540	190	381,3	274	23,0	3468	45,3
2002	2611	103	99,0	3119	177	375,9	319	36,9	3643	65,0
2003	2998	115	102,1	3983	254	254,2	455	26,7	4147	76,8
2004	3748	102	106,0	4829	348	307,7	632	37,2	4292	92,9
2005	5137	109	110,8	6069	553	425,1	800	39,3	4407	76,1
2006	5563	118	107,5	8922	727	411,7	1214	45,0	4536	81,6
Харківська обл.										
2000	4771	106	XX	4540	210	1277,4	1373	121,0	11962	XX
2001	10483	117	107,0	9648	310	1280,8	1953	150,2	15377	430,4
2002	11801	105	97,7	11253	370	1330,8	2403	164,1	16119	480,2
2003	14313	111	103,8	13397	453	1408,8	3354	272,9	17602	563,3
2004	20524	116	112,3	16530	505	1325,7	4053	185,4	18124	766,1
2005	23618	113	113,2	22926	759	1297,2	4775	181,6	18814	721,0
2006	27104	106	107,2	28768	954	1305,8	5957	181,4	19369	848,6
Хмельницька обл.										
2000	2148	128	XX	1140	173	479,3	282	36,2	3613	XX
2001	2999	125	109,4	2979	233	478,2	401	48,1	5413	129,9
2002	3767	105	101,4	3379	249	476,6	594	53,8	6071	167,7
2003	3790	116	108,6	4209	276	473,0	549	46,2	6131	143,3
2004	451	98	108,8	5380	451	477,6	889	79,8	6182	233,5
2005	5609	88	113,6	7604	625	499,9	1077	91,3	6328	234,6
2006	5489	81	108,6	9451	800	504,6	1303	108,7	6296	345,6
Закарпатська обл.										
2000	7940	110	XX	1013	136	562,9	455	21,4	4519	XX
2001	8611	111	105,2	4029	211	565,8	568	23,5	4841	92,9
2002	7944	103	98,6	4697	238	564,2	727	28,5	3178	110,0
2003	4698	114	103,8	5434	158	541,3	961	46,6	5407	153,4
2004	6144	113	110,5	6850	419	571,6	1343	66,5	5833	181,2
2005	7958	119	113,3	9848	584	586,0	1461	77,3	6106	184,8
2006	8236	113	106,4	12161	782	581,0	2073	105,7	6296	221,1
Чернівецька обл.										
2000	3176	107	XX	1825	175	534,9	330	104,7	3008	XX
2001	3960	112	106,2	3962	229	565,2	435	54,7	5065	308,5
2002	3852	108	101,1	4492	236	577,7	582	51,6	5353	202,1
2003	4578	118	103,6	5314	338	540,9	867	97,8	5743	291,1
2004	6023	112	109,9	6654	445	561,3	2408	123,9	5981	412,7
2005	9014	114	114,8	9397	642	578,7	2046	99,1	5914	339,5
2006	9474	104	108,4	11915	846	580,8	3304	136,3	6040	487,3
Чернівецька обл.										
2000	1313	111	XX	784	157	393,6	141	8,9	2973	XX
2001	1864	112	103,9	2199	218	398,7	349	12,9	3699	61,4
2002	2135	103	100,4	2401	271	290,9	336	15,0	3668	76,8
2003	2379	117	106,1	3198	344	372,8	539	30,2	3777	72,7
2004	3377	106	106,5	4050	441	555,4	656	33,4	3881	85,7
2005	4234	110	112,4	5778	621	361,7	765	28,4	4129	102,3
2006	4454	108	109,7	7223	819	363,4	1451	36,8	4277	112,1
Чернівецька обл.										
2000	3073	119	XX	1699	177	320,5	431	31,3	3384	XX
2001	3465	113	101,9	3736	255	516,4	552	53,9	3567	141,4
2002	3836	105	97,4	4298	277	509,3	587	61,3	4325	189,5
2003	4578	110	103,7	5056	345	379,6	815	70,0	4828	243,2
2004	5181	110	110,6	6136	438	506,1	1149	94,4	4961	245,5
2005	7627	111	114,1	8650	607	517,9	1333	98,2	5068	250,4
2006	8670	103	108,9	10873	790	507,3	1520	81,6	5161	313,1
Матр.										
2000	17278	144	XX	16148	405	2153,2	3909,0	1288,2	30091	XX
2001	31167	143	109,4	16420	549	2101,4	5639,0	151,7	33940	294,7
2002	33260	118	104,4	19572	643	2103,0	5906,0	1848,0	39448	359,9
2003	42920	144	104,4	27560	761	2329,0	8451,0	2304,0	43909	696,3
2004	51357	114	110,0	30035	967	2086,0	11879,0	2084,1	47711	8343,6
2005	77124	122	116,1	43348	1314	2124,9	14468,0	3929,0	52623	8398,2
2006	86070	136	110,9	57417	1759	2132,3	14858,0	5319,2	54854	8776,6

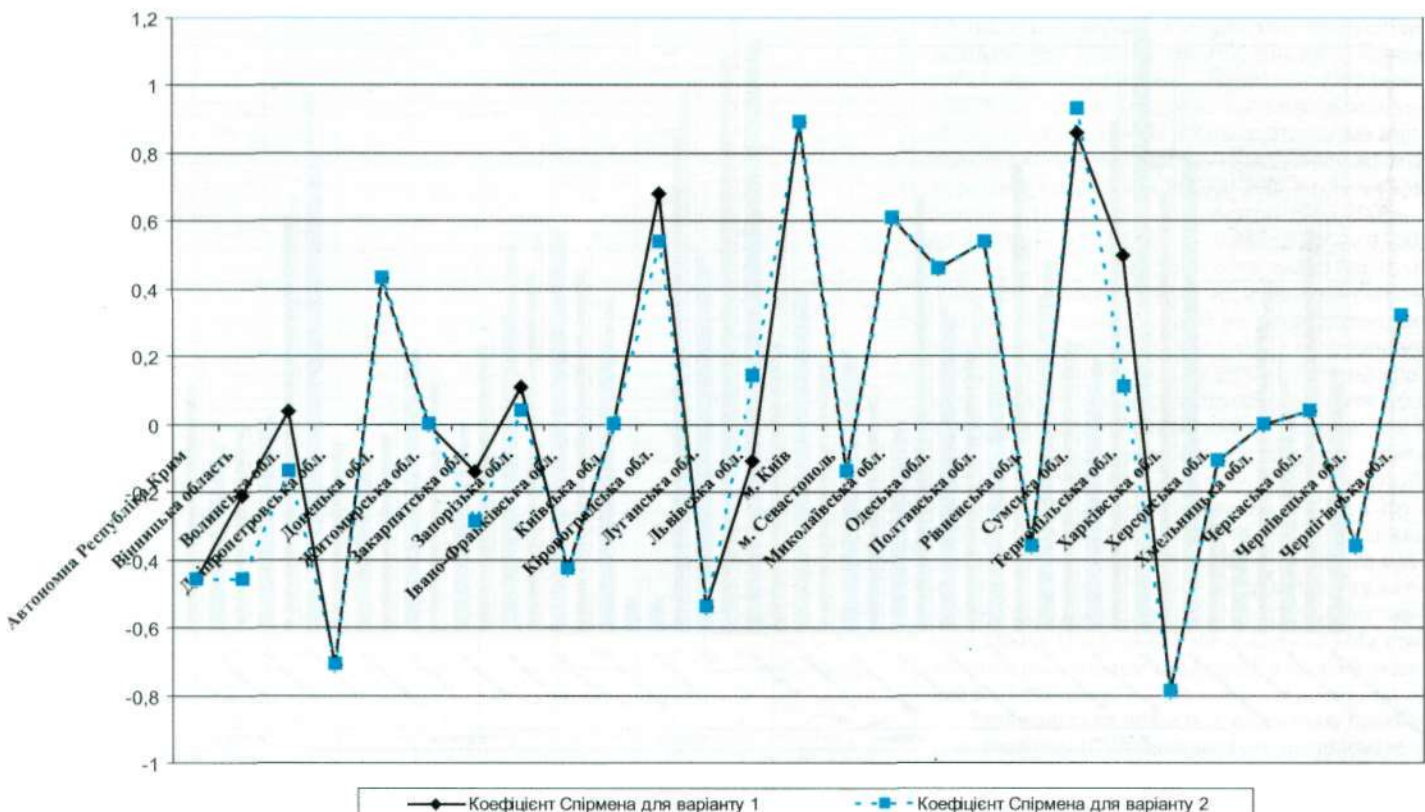
Примітки: XX – відсутня інформація.

Джерело: розраховано авторами на основі джерел [6-10; 16].

товарної продукції інноваційного характеру. Це, на нашу думку, обумовлено фактом відсутності за період 2004-2006 років працівників науково-дослідних, проектно-конструкторських підрозділів хлібопекарень та, починаючи з 2006 року, переорієнтацією джерел фінансування інноваційної діяльності на позикові кошти. Так, протягом 2000-2005 років єдиним і головним джерелом фінансування інноваційної діяльності були власні кошти хлібопекарень (29,1 тис. грн., що в середньому на рік становило 4,85 тис. грн.), а залучення банківських кредитів у 2006 році на фінансування інноваційної діяльності призвело до зростання його масштабів майже в 125 раз (порівняно із сукупним значенням 2000-2005 років). Це дало можливість регіону за рівнем інноваційного розвитку підприємств посісти в 2006 році чільне 9 місце після втрати позицій в 2005. Область отримала значення коефіцієнта рангів на рівні 0,54 зі стабільно якісним рівнем збалансованого інноваційного розвитку.

Одеська область характеризується наявністю за досліджуваній період 80 інноваційно активних підприємств, належних до хлібопекарської галузі, та трьома часовими періодами її інноваційного розвитку. Перший — з 2000 по 2002 рік, протягом якого вироблено інноваційної продукції на загальну суму 379345,6 тис. грн. Якщо в 2000 і 2002 роках для отримання відповідно 129616,1 і 130734,8 тис. грн. інноваційної продукції було відповідно витрачено 65,7 і 1268,4 тис. грн. на технологічні інновації, то в 2001 вироблену інноваційну продукцію на суму 118994,7 тис. грн. отримано лише за рахунок внутрішніх мобілізованих інноваційних джерел — нова рецептура продукції, раціоналізаторські пропозиції, маркетингові заходи. Протягом 2002 за всієї маси реалізованої інноваційної продукції 287,2 тис. грн. становила продукція, вироблена на основі діючих ліцензійних договорів; 441,3 тис. грн. — інша інноваційна продукція і лише 191 тис. грн. продукція, що зазнала суттєвих технологічних змін. Протягом першого

Рис. 1. Значення коефіцієнта Спірмена для кожного регіону країни

Джерело: авторські розрахунки.

Таблиця 3. Вагові коефіцієнти для здійснення порівняльної оцінки інноваційної активності хлібопекарських підприємств регіону і його соціально-економічного розвитку

Інноваційна активність хлібопекарських підприємств регіону		Соціально-економічний розвиток регіону	
Фактори, що характеризують інноваційну активність хлібопекарської промисловості в регіоні	Ваговий коефіцієнт і-го фактору	Фактори, що характеризують соціально-економічний розвиток регіону	Ваговий коефіцієнт і-го фактору
Кількість інноваційно активних підприємств	0,4	Валовий регіональний продукт, млн. грн.	0,2
Маса витрат на технологічні інновації, тис. грн.	0,23	Індекси обсягу продукції промисловості, %	0,1
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, тис. грн.	0,15	Індекси споживчих цін, %	0,08
Кількість впроваджених інноваційних видів продукції, найменувань	0,07	Доходи населення, млн. грн.	0,11
Кількість придбаних нових технологій	0,03	Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн.	0,1
Кількість впроваджених нових технологій	0,02	Зайнятість населення, тис. осіб	0,09
Середньооблікова чисельність працівників НДІКП	0,03	Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	0,12
Кількість діючих, придбаних за кордоном ліцензій	0,01	Прямі іноземні інвестиції в регіон, млн. дол. США	0,09
Маса витрат на дослідження і розробки	0,06	Кількість малих підприємств	0,04
		Обсяг експорту товарів з регіону, млн. дол. США	0,07

Джерело: авторська розробка.

умовного часового періоду єдиним джерелом фінансування інноваційної діяльності були власні кошти підприємств.

Другий умовний часовий період (2003-2005) характеризується зменшенням як кількості інноваційно активних підприємств, так і виробленої ними інноваційної продукції при одночасному зростанні витрат на технологічні інновації. Їх загальна сума за цей період становила 6260,1 тис. грн. із середнім значенням на одне підприємство — 782,5 тис. грн. В цілому в регіоні вироблено інноваційної продукції на суму 3627,6 тис. грн. й отримано значення інноваційного ефекту на одне середньооблікове інноваційно активне хлібопекарське підприємство в розмірі 0,579, в тому числі в 2003 — 1,883; 2004 — 0,893; в 2005 — 0,320. Зниження коефіцієнта обумовлено перевищенням темпів зростання витрат на технологічні інновації над темпами збільшення обсягу виробленої інноваційної продукції, що, на нашу думку, обумовлено необхідністю здійснення процесів відтворення/оновлення матеріально-технічної бази хлібопекарень на інноваційній основі — майже 98% витрат спрямовано на придбання машин, обладнання, установок та інших основних засобів.

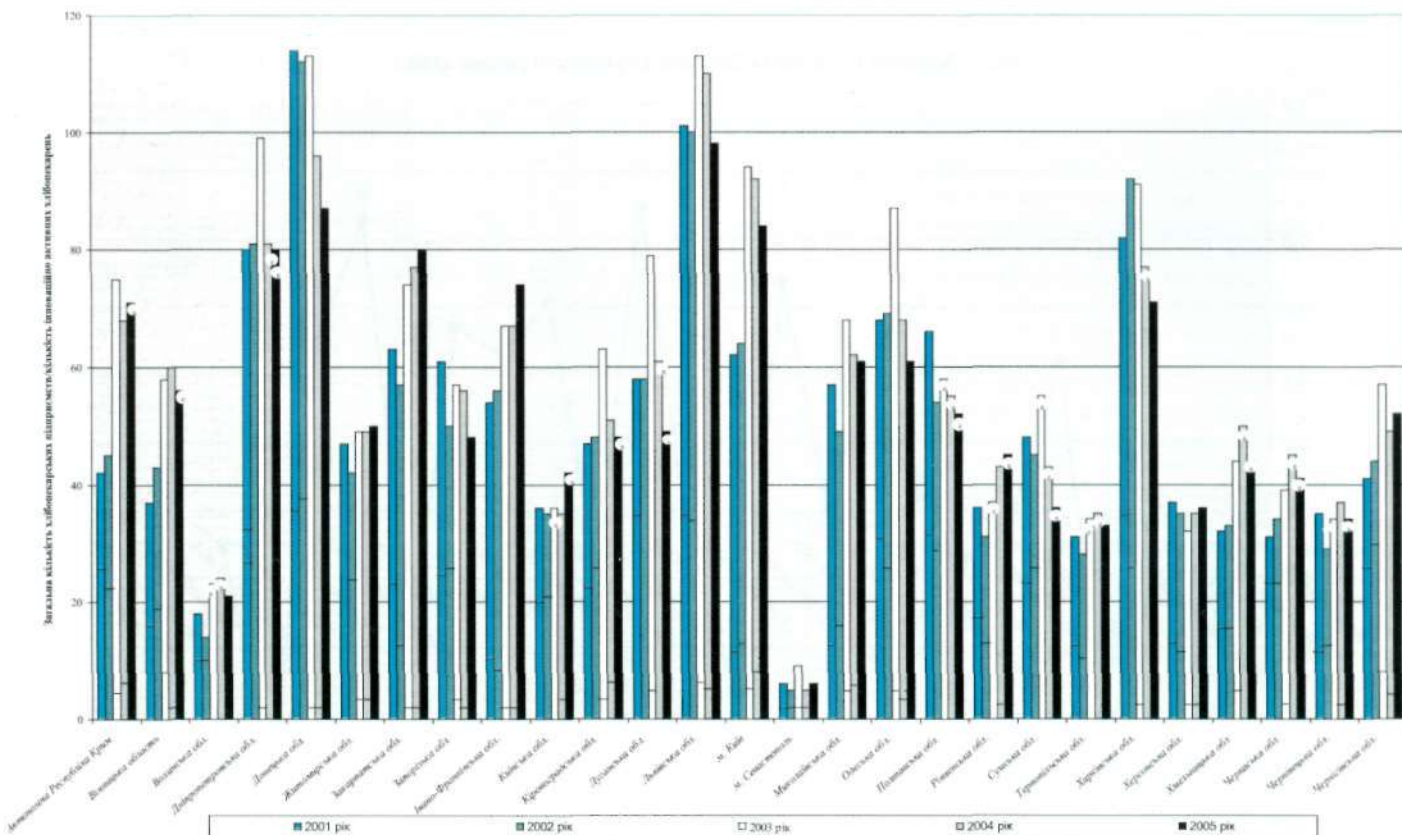
2006 рік був початком третього умовного часового періоду інноваційного розвитку Одеського регіону, який характеризувався значними витратами на технологічні інновації в частині процесової складової із

часткою в 95,9% у загальній їх сумі, а також суттєвим збільшенням порівняно з другим умовним часовим періодом інноваційного ефекту на 10,614, який становив 11,194 при єдиному джерелі фінансування інноваційних витрат — власні кошти. У результаті значення коефіцієнта Спірмена дорівнювало 0,46.

У **Донецькій області** протягом аналізованого періоду інноваційно активними було 112 хлібопекарських підприємств, причому пік активності припадав на 2001 (35 підприємств), 2002 (37) і 2006 (33) роки, а значення коефіцієнта інноваційного ефекту відповідно становили: в 2000 — 6662,4; 2001 — 296183,8; 2002 — 8191,3; 2003 — 199,3; 2004 — 13,2; 2005 — 1,1; 2006 — 0. Поряд з цим різке зростання цього показника та помірне його падіння з 2000 року обумовлено впровадженням нових технологій виробництва хлібопекарської продукції — по одній в 2000 і 2002 роках, які дали змогу області виробити значну масу інноваційної продукції протягом указанного періоду. В кінцевому підсумку область отримала значення коефіцієнта кореляції рангів на рівні 0,43 з помірною якістю збалансованого інноваційного розвитку.

Чернігівський регіон, на відміну від інших, що становлять групу регіонів країни, які належать до першого умовного блоку, має доволі стабільний інноваційний розвиток хлібопекарських підприємств. Протягом перших трьох аналітичних років значення коефіцієнта іннова-

Рис. 2. Динаміка загальної кількості хлібопекарських підприємств в регіоні та частка інноваційно активних у 2001-2005 роках

Умовні позначення: 0 — нульове значення кількості інноваційно активних хлібопекарень в і-му регіоні у відповідному році; — кількість інноваційно активних хлібопекарських підприємств в і-му регіоні у відповідному році.

Джерело: розраховано авторами на основі джерел [6-12]; Держжарчпром; Укрхлібпром; ВАП.

Таблиця 4. Матриця вихідних даних для рейтингової оцінки інноваційної активності хлібопекарських підприємств регіонів України

Регіон	Кількість інноваційних підприємств	Маса витрат на технологічні інновації, тис. грн.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, тис. грн.	Кількість впроваджених інноваційних видів продукції, виробот, технологій	Кількість приданих патентів	Кількість впроваджених нових технологій	Середньозважена кількість приданих ПДП/ПТ	Кількість діючих, актизованих патентів/заявок	Маса витрат на дослідження і розробки	Рівняння регресії (коefficient) (стандартна похибка)	Масштабу
Автономна Республіка Крим	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,0	0,0	0,047	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,047	21
2001	0,254	0,008	0,023	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,008	18
2002	0,227	7,836	0,037	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	8,1	1
2003	0,24	0,23	0,130	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,62	5
2004	0,32	0,23	0,150	*	0,0	*	0,0	0,0	0,008	0,308	4
2005	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0	20
2006	0,254	0,0	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,254	15
Вінницька область	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,0	0,0	0,031	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,031	22
2001	0,171	0,026	0,017	*	0,0	*	0,0	0,011	0,225	0,225	22
2002	0,184	0,004	0,014	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,278	17
2003	0,4	0,079	0,240	*	0,002	*	0,0	0,01	0,006	0,707	4
2004	0,08	0,003	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,009	0,002	17
2005	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0	20
2006	0,218	0,007	0,007	0,0	0,006	0,0	0,0	0,0	0,0	0,218	17
Волинська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,0	0,0	0,021	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,021	24
2001	0,103	0,008	0,010	*	0,0	*	0,008	0,0	0,02	0,229	21
2002	0,097	0,23	0,020	*	0,0006	*	0,0	0,0	0,0	0,348	10
2003	0,0	0,0	0,060	*	0,002	*	0,0	0,0	0,0	0,062	20
2004	0,0	0,0	0,051	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,051	19
2005	0,05	0,036	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,086	11
2006	0,169	0,107	0,000	0,0	0,03	0,0	0,01	0,0	0,0	0,316	9
Дніпропетровська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,182	0,23	0,083	*	0,0	*	0,006	0,0	0,06	0,363	4
2001	0,354	0,115	0,049	*	0,0	*	0,008	0,0	0,0	0,326	7
2002	0,281	0,128	0,086	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,495	6
2003	0,08	0,0023	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,082	19
2004	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0	23
2005	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0	20
2006	0,303	0,0	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,303	10
Дніпропетровська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,145	0,0013	0,150	*	0,006	*	0,0	0,002	0,0	0,304	6
2001	0,4	2,844	0,077	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	3,321	4
2002	0,4	0,0009	0,139	*	0,0006	*	0,0	0,0	0,0	0,340	4
2003	0,08	0,0004	0,042	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,272	16
2004	0,08	0,001	0,001	*	0,0	*	0,0	0,0	0,06	0,142	13
2005	0,05	3,565	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	2,013	1
2006	0,4	0,0	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	4
Житомирська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,291	0,003	0,036	*	0,0	*	0,0	0,0	0,001	0,333	3
2001	0,354	9,323	0,019	*	0,0	*	0,003	0,0	0,009	10,07	1
2002	0,339	0,003	0,035	*	0,0006	*	0,0	0,0002	0,0	0,296	15
2003	0,16	0,003	0,001	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,164	14
2004	0,16	0,009	0,009	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,208	10
2005	0,13	0,063	0,008	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,221	5
2006	0,230	0,026	0,054	0,003	0,01	0,0	0,0	0,0	0,0	0,223	7
Закарпатська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,036	0,002	0,009	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,047	21
2001	0,263	0,013	0,004	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,28	19
2002	0,141	0,002	0,007	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,15	25
2003	0,08	7,547	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	7,629	2
2004	0,08	4,794	0,001	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	4,875	1
2005	0,05	1,253	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	1,303	2
2006	0,254	0,012	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,256	14

ційного ефекту в середньому 589,196 досягнуто не лише за рахунок здійснених витрат на виробничі проектування, придбання машин і обладнання, а переважно за рахунок придбаних у розмірі 5 одиниць за кордоном ліцензій на виробництво хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів. При цьому використовується доволі нетрадиційна для хлібопекарської галузі, але ефективна схема, за якої всі витрати на технологічні інновації забезпечуються (окрім 2005 року) наявністю працівників, що представляють НДПКП хлібопекарень. Крім цього, забезпечується підтримка управлінських рішень інноваційного характеру відповідною релевантною інформацією внутрішнього походження за рахунок передбачення витрат масою майже 40 тис. грн. на дослідження і розробки у проектній інвестиційно-інноваційній документації. В 2006 році залучення додаткової одиниці продукції інноваційного змісту дало змогу завершити рік кожному середньобліковому інноваційно активному підприємству із значенням обсягу виробленої інноваційної продукції на рівні 892,938 тис.грн. Це в декілька разів перевищує результат усіх регіонів у межах досліджуваного блоку, крім Одеської області. Регіон отримав значення рангового коефіцієнта кореляції на рівні 0,32 та, беручи до уваги варіацію рейтингу як за соціально-економічним розвитком, так і інноваційним, його збалансованість набирає характеру помірності.

До **другого умовного блоку** належить група регіонів з інтервалом значень коефіцієнта Спірмена в межах незбалансованого інноваційного розвитку, але з позитивними їх значеннями.

У **Львівській області** інноваційною діяльністю займалося 106 підприємств, основна їх кількість припадала на 2001, 2002 і 2006 роки: відповідно 35, 34 і 28 хлібопекарень. При цьому спостерігається обернено пропорційна залежність між витратами на технологічні інновації та масою виробленої інноваційної продукції. Так, за перші три аналітичні роки витрати на технологічні інновації підприємства регіону здійснили лише в 2002 році на суму 3,3 тис. грн., а виробили інноваційної продукції на загальну суму 379544,5 тис. грн. У наступні чотири роки на технологічні інновації витрачено 6206,5 тис. грн., а вироблено інноваційної продукції — 7472,9 тис. грн. Як наслідок, отримуємо варіювання значень коефіцієнта інноваційного ефекту за роками: якщо за період 2000-2002 показник мав значення 115013,484, то протягом 2003-2006 — 1,2 (2003 — 3,123; 2004 — 0,285; 2005 — 0,036; 2006 — 3,771). Така ситуація обумовлена тим, що в 2000-2002 хлібопекарські підприємства регіону підтримували свій інноваційний розвиток переважно за рахунок виробництва продукції з поліпшеними якісними властивостями, а з 2006 впровадження споживачів хлібопекарської продукції змістилися в бік значно удосконаленої інноваційної продукції, яка в свою чергу змусила виробників залучати досить значні додаткові кошти на технологічні інновації. Джерелом фінансування останніх у 2003-2004 і 2006 роках були власні кошти, а в 2005 із загальної суми витрат частка кредитів банків становила майже 90%. І, як результат — 6 місце в рейтингу інноваційного розвитку серед 27 територіальних одиниць країни. Отже, цей регіон в наступні роки стає потенційним об'єктом входження в перший умовний блок рейтингу.

Тернопільська область є класичним прикладом бездієвості хлібопекарських підприємств у власному інноваційному розвитку, що підтверджується незначною кількістю інноваційно активних підприємств (36 за аналізований період, причому більшість із них припадає на 2001 і 2006 роки),

Таблиця 4. Матриця вихідних даних для рейтингової оцінки інноваційної активності хлібопекарських підприємств регіонів України

Регіон	Кількість ліцензійованих підприємств	Маса витрат на технологічні інновації, тис. грн.	Обсяг реалізованої комерційної продукції, тис. грн.	Кількість запроваджених інноваційних технологій, виробничих процесів, машин/обладнання	Кількість придбаних нових технологій	Кількість запроваджених нових технологій	Середньобічна маса підприємств НДПКП	Кількість діячих підприємств дослідницьких лабораторій	Маса витрат на дослідження в розробку	Рейтинговий коефіцієнт інноваційної активності хлібопекарських підприємств регіону	Місце регіону
Запорізька обл.											
2000	0,109	0,055	0,044	*	0,0	*	0,0005	0,0	0,0	0,209	8
2001	0,289	0,035	0,023	*	0,0	*	0,002	0,0	0,0	0,148	15
2002	0,281	0,002	0,047	*	0,0	*	0,007	0,0	0,0	0,333	12
2003	0,16	0,0115	0,016	*	0,0	*	0,0	0,0	0,04	0,198	19
2004	0,08	0,026	0,004	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,11	13
2005	0,1	0,068	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,17	7
2006	0,182	0,0	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,182	0,182	22
Вінницька обл.											
2000	0,036	5,549	0,008	*	0,0	*	0,002	0,0	0,0	3,395	1
2001	0,126	6,125	0,005	*	0,0	*	0,002	0,0	0,0	6,256	3
2002	0,097	0,049	0,009	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,155	23
2003	0,08	0,012	0,079	*	0,0	*	0,001	0,0	0,0	0,172	13
2004	0,08	0,007	0,006	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,093	16
2005	0,03	0,041	0,001	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,092	10
2006	0,109	0,034	0,005	0,004	0,012	0,07	0,0	0,002	0,0	0,179	20
Київська обл.											
2000	0,036	0,004	0,023	*	0,0	*	0,004	0,0	0,0	0,067	18
2001	0,217	0,192	0,013	*	0,0	*	0,003	0,0	0,0	0,425	11
2002	0,214	0,014	0,024	*	0,0	*	0,005	0,0	0,0	0,250	18
2003	0,0	0,039	0,005	*	0,014	*	0,0	0,0	0,002	0,14	13
2004	0,16	0,143	0,006	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,309	7
2005	0,0	0,0081	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0081	16
2006	0,182	2,795	0,001	0,003	0,0	0,02	0,0	0,0	0,0	3,001	1
Кіровоградська обл.											
2000	0,039	3,077	0,016	*	0,03	*	0,002	0,012	0,0	3,173	2
2001	0,24	4,375	0,008	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	4,623	3
2002	0,239	7,496	0,016	*	0,0	*	0,0005	0,0	0,0	7,772	3
2003	0,16	7,875	0,035	*	0,002	*	0,0006	0,0	0,0	8,023	1
2004	0,32	3,815	0,005	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	4,16	3
2005	0,0	0,0	0,004	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,004	17
2006	0,206	0,054	0,007	0,03	0,006	0,01	0,0	0,0	0,0	0,213	9
Львівська обл.											
2000	0,0	0,0	0,729	*	0,0	*	0,075	0,0	0,0	0,145	10
2001	0,389	0,013	0,003	*	0,0	*	0,02	0,0	0,0	0,495	8
2002	0,389	0,0014	0,107	*	0,0	*	0,02	0,0	0,0	0,5134	3
2003	0,24	5,323	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	5,563	3
2004	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,009	0,0	0,0	0,009	21
2005	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0	20
2006	0,279	0,0	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,279	12	
Полтавська обл.											
2000	0,0	0,0	0,052	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,052	20
2001	0,4	0,0	0,027	*	0,0	*	0,003	0,0	0,0	0,43	10
2002	0,367	7,496	0,047	*	0,0	*	0,0005	0,0	0,0	7,911	2
2003	0,32	0,091	0,147	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,558	6
2004	0,24	0,069	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,311	9
2005	0,1	0,077	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,175	6
2006	0,379	0,0003	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,379	6	
Хмельницька обл.											
2000	0,073	0,054	0,140	*	0,0	*	0,074	0,0	0,0	0,291	7
2001	0,114	0,21	0,080	*	0,0	*	0,02	0,0	0,024	0,468	9
2002	0,119	0,094	0,130	*	0,002	*	0,01	0,0004	0,0	0,3004	8
2003	0,24	0,123	0,072	*	0,03	*	0,03	0,0	0,0	0,402	7
2004	0,4	0,409	0,145	*	0,03	*	0,009	0,0	0,015	1,068	3
2005	0,4	0,23	0,150	*	0,03	*	0,03	0,01	0,023	0,873	3
2006	0,137	0,23	0,130	0,04	0,006	0,01	0,05	0,0	0,06	0,633	2

а також незначною часткою витрат на власне технологічне переозброєння (загальна сума протягом аналізованого періоду становила 138,6 тис. грн., або в розрахунку на одне інноваційно активне середньобікове підприємство — 3,85 тис. грн.). Інноваційної продукції на кінець 2001 року було вироблено на загальну суму 19748,7 тис. грн., в 2005 — 247,7 тис. грн., а в 2006 вона взагалі зникла з продуктового портфеля в частині хлібопекарської складової регіону. Отримане значення коефіцієнта Спірмена на рівні 0,11 пояснюється спорідненими аутсайдерськими місцями регіону за факторами соціально-економічного розвитку та інноваційного розвитку хлібопекарської промисловості.

Далі на засадах отриманих однакових результатів за непараметричним коефіцієнтом рангової кореляції в межах цього блоку ділимо територіальні одиниці країни на дві групи відповідно із значеннями коефіцієнта 0,04 і 0,0.

До першої належать Запорізька і Черкаська області, в яких розвиток інноваційної сфери поряд зі стабільним соціально-економічним розвитком не набув відповідного збалансованого та врегульованого динамізму. Якщо за першим критерієм Запорізька область посідала стабільне 6 місце серед регіонів країни, то за другим — воно варіювалось з 7 по 22, причому з негативною тенденцією. Черкаська область посідала стабільне 15 місце, а за рівнем інноваційного розвитку хлібопекарень регіону також відбувалось варіювання з негативною тенденцією, яке розпочиналося 11-м місцем, а завершилось 23-ім.

У цілому в **Запорізькій області** протягом досліджуваного періоду налічувалось 74 інноваційних підприємств, з яких 51 припадало на 2001-2002 роки, при цьому спостерігається то ітеративне збільшення грошової маси в технологічний розвиток (2000, 2003 і 2005), то її зменшення. Але це не відбулося на масі виробленої інноваційної продукції, що мала негативний тренд з 2003 року, який в 2006 взагалі набув нульового значення, незважаючи навіть на точкове вливання коштів у техніко-технологічний розвиток хлібопекарень регіону. При цьому в області спостерігається тісний кореляційний зв'язок між наявністю працівників НДПКП хлібопекарень і обсягом виробленої інноваційної продукції. Але навіть значна кількість фахівців, залучених у 2000-2002 роках для освоєння технологічних витрат, що в кілька разів перевищували аналогічні витрати підприємств, віднесених до першого блоку (Донецька обл. — в 26 разів; Кіровоградська — 391; Миколаївська — 1,2; Одеська — 2; Полтавська — 5; Чернігівська — 6,5), у повній мірі не розкрила потенціал здійснених інноваційних витрат і очікувань інвесторів. Як наслідок, за цей період маємо наднизький інноваційний ефект на загальну середню суму 135,485.

У **Черкаській області** спостерігається ситуація, коли 67 інноваційно активних хлібопекарських підприємств освоїли інноваційних витрат на загальну суму 4034,1 тис. грн., з них майже 93% припало на 2006 рік у частині процесової складової, які в повній мірі так і не були освоєні. Це призвело до відсутності в цьому ж році виробленої інноваційної продукції (вироблена інноваційна продукція в 2005 році на загальну суму 868 тис. грн. отримана за рахунок придбаних раніше нових технологій виробництва і використання вже наявних виробничих потужностей, які й було замінено в 2006). У цій області акцент технологічних витрат змістився на другу половину аналізованого нами періоду. Враховуючи неповністю розкритий потенціал придбаних 5 закордонних ліцензій протягом 2000-2002 років, це створює для регіону відповідні релевантні переду-

Таблиця 4. Матриця вихідних даних для рейтингової оцінки інноваційної активності хлібопекарських підприємств регіонів України

Регіон	Кількість інноваційних патентів підприємств	Маса витрат на технологічні нововведення, тис. грн.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, тис. грн.	Кількість зареєстрованих інноваційних патентів підприємств	Кількість проработованих заявок на патенти	Кількість впроваджених нових технологій	Середньозважена масовість правознавчих ІНДІКАТІ	Кількість документів, розроблених за останніми роками	Маса витрат на дослідження в 1 дослідженні	Рейтингова оцінка інноваційної активності хлібопекарських підприємств регіону	Місце регіону
м. Східноукраїнський											
2000	0,036	0,007	0,012	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,055	19
2001	0,011	0,115	0,007	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,133	27
2002	0,011	0,013	0,012	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,036	27
2003	0,08	0,001	0,003	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,004	18
2004	0,08	0,005	0,004	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,004	18
2005	0,05	0,06	0,015	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,119	14
2006	0,017	0,0004	0,038	0,007	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,125	8
Миколаївська обл.											
2000	0,100	0,009	0,016	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,098	27
2001	0,137	0,113	0,010	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,058	27
2002	0,171	0,029	0,019	*	0,001	*	0,0005	0,0006	0,012	0,125	8
2003	0,16	0,004	0,012	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,098	27
2004	0,24	0,013	0,001	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,058	27
2005	0,1	0,009	0,001	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,119	14
2006	0,364	0,002	0,007	0,0	0,0	0,01	0,0	0,0	0,0	0,125	8
Одеська обл.											
2000	0,036	0,002	0,052	*	0,0	*	0,001	0,0	0,0	0,176	12
2001	0,331	0,0	0,024	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,234	9
2002	0,299	0,029	0,023	*	0,0	*	0,0009	0,0	0,009	0,234	9
2003	0,24	0,023	0,023	*	0,0	*	0,0	0,0	0,005	0,176	12
2004	0,16	0,108	0,013	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,176	12
2005	0,15	0,096	0,003	*	0,0	*	0,0	0,0	0,06	0,234	9
2006	0,218	0,017	0,111	0,07	0,0	0,04	0,0	0,0	0,00002	0,176	12
Полтавська обл.											
2000	0,036	0,006	0,052	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,091	15
2001	0,143	1,723	0,058	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,091	15
2002	0,292	0,002	0,011	*	0,0	*	0,003	0,0	0,0	0,355	9
2003	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,355	9
2004	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,355	9
2005	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,355	9
2006	0,242	0,0	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,355	9
Рівненська обл.											
2000	0,072	0,0005	0,014	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,091	15
2001	0,194	0,194	0,008	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,091	15
2002	0,129	0,003	0,013	*	0,01	*	0,001	0,05	0,0	0,355	9
2003	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0006	0,0	0,0	0,355	9
2004	0,08	0,184	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,355	9
2005	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,355	9
2006	0,169	0,0	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,355	9
Сумська обл.											
2000	0,072	0,009	0,036	*	0,0	*	0,0	0,0	0,003	0,072	17
2001	0,251	0,128	0,019	*	0,0	*	0,007	0,0	0,004	0,072	17
2002	0,259	0,007	0,033	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,072	17
2003	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,072	17
2004	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,072	17
2005	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,003	0,0	0,0	0,072	17
2006	0,230	0,0	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,072	17
Тернопільська обл.											
2000	0,036	0,002	0,002	*	0,024	*	0,0	0,01	0,0	0,094	14
2001	0,137	0,0008	0,004	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,094	14
2002	0,097	0,0	0,007	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,142	10
2003	0,0	0,0	0,014	*	0,0	*	0,006	0,0	0,0	0,142	10
2004	0,0	0,0	0,021	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,142	10
2005	0,036	0,00003	0,001	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,142	10
2006	0,137	0,0007	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,142	10

мови зростання його інноваційного рейтингу, починаючи з 2007 року.

Друга група — Житомирська, Київська і Хмельницька області, в яких розвиток інноваційної сфери в хлібопекарській галузі поряд зі стабільним соціально-економічним розвитком не набув відповідного збалансовано-врегульованого динамізму. Якщо за першим критерієм Житомирська область посідала стабільно середнє 19 місце серед регіонів країни, то за другим воно стрибкоподібно варіювалося з 1 по 15; Київська відповідно — 9, із 1 по 18; Хмельницька — 17, із 11 по 23.

Слід зазначити, що в **Київській області**, на відміну від проаналізованих областей, інноваційним розвитком протягом усього аналізованого періоду займалися лише хлібопекарські підприємства, які безпосередньо належали/належать об'єднанню «Київхліб», а також територіально віддалених від столиці. Причому протягом 2000-2002 значний обсяг виробленої інноваційної продукції на загальну суму 181606 тис. грн. обумовлений переважно перетіканням інноваційного досвіду від київських представників об'єднання «Київхліб», який був вдало доповнений залученням 27 працівників НДПКП ДП АТ «Київхліб» досвідного хлібокомбінату. Це дало змогу отримати інноваційний ефект у 2000 році в розмірі 315,307; 2001 — 73,795; 2002 — 96,690. Зі зменшенням своєї присутності на хлібопекарському ринку області решта представників у районах, територіально віддалених від Києва, були змушені, починаючи з 2004, форсувати, здійснювати інноваційну діяльність, що розпочалась оновленням матеріально-технічної бази на суму 1321,1 тис. грн., а закінчилась впровадженням нових видів продукції (3 одиниці) і технологій їх виробництва (2 одиниці).

Житомирська область протягом аналізованого періоду налічувала 89 інноваційно активних хлібопекарень, якими було вироблено інноваційної продукції на загальну суму 288431,7 тис. грн. Найбільша частка отримана протягом 2000-2002 років і 2006 — 98%. Процеси інновативного відтворення матеріально-технічної бази, як і в Київській області, припали на період 2005-2006: витрачено більш ніж 4,6 млн. грн., що й обумовило падіння інноваційного ефекту до рівня в 2005 — 1,391, а в 2006 — 7,793. В області спостерігається гармонічне поєднання техніко-технологічної і науково-виробничої складової інноваційного процесу. Вливанню грошової маси в технологічні інновації передувало залучення працівників НДПКП у кількості 13 осіб, за рахунок яких хлібопекарням вдалося отримати кредит на пільгових умовах на загальну суму 476,2 тис. грн. (його частка в масі витрачених коштів перевищує 10%).

Хмельницька область є лідером серед цієї умовної групи регіонів інноваційної розбудови хлібопекарських підприємств за отриманим інноваційним ефектом: він становить 274,960 і перевищує значення Київської області майже в 6 разів, а Житомирської — в 5. Така ситуація пояснюється тим, що всі реінноваційні процеси в області були здійснені ще до 2000 року, тому помірне вкладання коштів у модернізацію вже наявного інноваційного обладнання давало змогу виробляти значну масу інноваційної продукції, яка за підсумками аналізованого періоду становила 225824,3 тис. грн. Але ми змушені констатувати, що за цей період наявна матеріально-технічна база повною мірою втратила свою інновативність. Враховуючи те, що хлібопекарські підприємства області використовують переважно власні кошти для фінансування інноваційної діяльності, не долучаючи при цьому за останні 5 років працівників НДПКП, найближчим часом

Таблиця 4. Матриця вихідних даних для рейтингової оцінки інноваційної активності хлібопекарських підприємств регіонів України

Регіон	Кількість інноваційних підприємств	Маса витрат на дослідження та розробки, тис. грн.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, тис. грн.	Кількість інноваційних підприємств, які працюють постійно	Кількість працівників, які працюють постійно	Кількість інноваційних проектів	Середній обсяг витрат на дослідження та розробки ЦДРБТ	Кількість державних наукових установ	Маса витрат на дослідження та розробки	Рейтинговий коефіцієнт кореляції між показниками інноваційної активності підприємств регіону	Місце регіону
Харківська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,109	0,0002	0,019	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,108	9
2001	0,388	0,019	0,130	*	0,0	*	0,0007	0,0	0,06	0,148	9
2002	0,270	0,015	0,056	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,241	6
2003	0,08	0,0001	0,007	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,078	11
2004	0,0	0,0	0,004	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,341	6
2005	0,05	0,0008	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,387	17
2006	0,194	0,0	0,008	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,087	17
Кіровоградська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,073	0,015	0,021	*	0,0	*	0,03	0,0	0,0	0,004	22
2001	0,137	0,0	0,017	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,053	14
2002	0,119	0,018	0,019	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,053	14
2003	0,08	0,0	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,202	21
2004	0,08	0,007	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,302	21
2005	0,05	0,011	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,139	11
2006	0,133	0,0	0,004	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,179	11
Дніпропетровська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,0	0,0	0,029	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,149	25
2001	0,171	0,069	0,016	*	0,0	*	0,001	0,0	0,0	0,148	25
2002	0,162	0,0	0,029	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,156	22
2003	0,16	0,007	0,016	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,082	19
2004	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,082	19
2005	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,179	12
2006	0,206	0,009	0,002	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,063	13
Черкаська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,073	0,005	0,033	*	0,006	*	0,07	0,002	0,0	0,137	25
2001	0,263	0,005	0,017	*	0,03	*	0,0	0,03	0,0	0,063	13
2002	0,249	0,0	0,03	*	0,001	*	0,0	0,0006	0,0	0,137	25
2003	0,08	0,003	0,004	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,137	25
2004	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,137	25
2005	0,0	0,0	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,137	25
2006	0,218	0,006	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,137	25
Тернопільська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,0	0,0	0,019	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,029	23
2001	0,137	0,005	0,006	*	0,0	*	0,008	0,0	0,0	0,029	23
2002	0,141	0,0	0,019	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,197	23
2003	0,0	0,0	0,002	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,197	23
2004	0,08	0,0	0,001	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,197	23
2005	0,0	0,0	0,000	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,197	23
2006	0,121	0,0	0,000	0,001	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,197	23
Чернівецька обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	0,4	0,005	0,030	*	0,018	*	0,13	0,007	0,001	0,345	16
2001	0,297	0,014	0,016	*	0,03	*	0,02	0,03	0,012	0,345	16
2002	0,313	0,007	0,014	*	0,0006	*	0,015	0,0002	0,015	0,382	16
2003	0,4	0,005	0,002	*	0,0	*	0,005	0,0	0,06	0,084	18
2004	0,16	0,003	0,015	*	0,0	*	0,011	0,0	0,0	0,084	18
2005	0,05	0,021	0,012	*	0,0	*	0,0	0,0	0,0	0,0	33
2006	0,218	0,0	0,065	0,001	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33

Примітки: X – неможливий обрахунок.
Джерело: авторські розрахунки.

область може втратити свої позиції в рейтингу інноваційного розвитку хлібопекарень регіонів країни.

Далі проаналізуємо групу регіонів країни, що належать до другого умовного блоку, який охоплює інтервал значень коефіцієнта Спірмена в межах незбалансованого інноваційного розвитку. Поряд із насиченістю методики аналізу у вище наведених регіонах з'ясуємо також і від-

повідні причини, що призвели до незбалансованого інноваційного розвитку.

Найбільш від'ємне значення рангового коефіцієнта кореляції отримала **Харківська область**, в якій протягом аналізованого періоду на тлі скорочення кількості хлібопекарських підприємств зменшувалась і частка інноваційно активних (див. **рис. 2**). Якщо в 2001 значення цих показників **були відповідно 92 підприємства і 27%**, то в жовтні 2005 — 71 і 1,4% (2002 — 92 і 27%; 2003 — 91 і 1%; 2004 — 77 і 0%). Слід зазначити, що ця тенденція в період 2000-2002 років супроводжувалась як форсуючим освоєнням процесово-продуктових інновацій загальною масою 1027,7 тис. грн. (це було обумовлено необхідністю негайного оновлення матеріально-технічної бази великих хлібопекарських підприємств і активною конкуренцією в сегменті інноваційної хлібопекарської продукції з боку міні-пекарень, частка яких у загальній кількості хлібопекарських підприємств у 2002 порівняно з 2001 роком зросла майже на 29% і становила 73%), так і тим, що інноваційна діяльність хлібопекарських підприємств регіону з 2003 року здійснювалась гнучкими до змін бізнес-середовища міні-пекарнями. Незначні витрати на технологічні інновації за період 2003-2006 років становили 38,2 тис. грн., що в 27 разів менше порівняно з аналогічними витратами в 2000-2002 (причому їхня гнучкість, на відміну від великих хлібопекарських бізнес-структур, не вимагає залучення до інноваційного процесу як працівників НДПКП (в 2001 — 2 особи), так і додаткових витрат на науково-дослідні, проектно-конструкторські розробки (в цьому ж році — 6,8 тис. грн.). А незначна маса виробленої інноваційної продукції (2003-2006) сягала 3616,1 тис. грн., що більш ніж у 285 разів менше порівняно з аналогічним значенням показника за 2000-2002 роки. У Харківському регіоні інноваційний ефект варіюється між підприємствами «великого кола» і «малого кола». Якщо значення показника підприємств «великого кола» за дослідний період становило 1004,415, то «малого кола» — 94,662. Це підтверджує відомий загально-економічний факт, що малі підприємства більш інноваційно активні. Крім цього, регіон характеризується повним некореспондуванням рівнів власного соціально-економічного розвитку і його хлібопекарської галузі в контексті її інноваційної розбудови — стабільне 4 місце за соціально-економічним розвитком серед інших регіонів країни супроводжується постійним трендом падіння інноваційного розвитку його хлібопекарської промисловості. Так, якщо в 2000 році регіон за цим критерієм посідав 9 місце, то вже в 2006 — 21.

Друге місце за отриманим від'ємним значенням рангового коефіцієнта кореляції закріпилося за **Дніпропетровською областю**, в якій за аналізований період налічувалось 88 інноваційно активних хлібопекарень. З них у 2006 році 25 звітували перед органами статистики лише за факторами, що стримують їх інноваційний розвиток. При цьому регіон характеризувався як інноваційно активний лише протягом 2000-2003 років, за який було здійснено витрат на технологічні інновації на загальну суму 15943,1 тис. грн., а отриманий інноваційний ефект становив 42. За масою витрат на продуктово-процесові інновації (базовий — 2000 рік) регіон випереджав **трику регіонів-лідерів у 2000-2003 відповідно: Івано-Франківську — в 6,4 раза; Кіровоградську — в 606; Чернівецьку — в 30, а отриманий інноваційний ефект був більший на 13,949 лише від значення показника Івано-Франківської області і становив 42,005. Така деструкція обумовлена необхідністю вкладання значних коштів, орієнтованих на універсалізацію вже наявних на підприємствах високопоточкових хлібопекарських ліній з метою виробництва дрібноштучних партій інноваційних хлібо-**

Таблиця 5. Матриця вихідних даних для рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України

Регіон	Високий рейтинг продукції, макс. грн.	Індекс обсягу продажів, промисловість, %	Індекс інновацій, макс. %	Діловий клімат, макс. грн.	Середньомісячна номінальна зарплата в платі, грн.	Забезпеченість високими, тис. осіб	Інвестиції в основні засоби, макс. грн.	Прямі іноземні інвестиції в регіоні, млн. дол. США	Кількість малозабірних підприємств	Обсяг експорту товарів в регіоні, млн. дол. США	Рейтингова оцінка соціально-економічного розвитку регіону	Місце регіону
Автономна Республіка Крим												
2000	0,047	0,087	XX	0,019	0,056	0,038	0,025	0,010	0,012	XX	0,294	9
2001	0,055	0,076	0,078	0,029	0,055	0,045	0,026	0,010	0,011	0,005	0,382	11
2002	0,034	0,067	0,077	0,037	0,056	0,048	0,039	0,009	0,011	0,004	0,373	11
2003	0,033	0,083	0,077	0,039	0,057	0,039	0,027	0,010	0,011	0,004	0,382	10
2004	0,032	0,096	0,077	0,037	0,056	0,039	0,024	0,011	0,012	0,002	0,366	10
2005	0,033	0,093	0,078	0,035	0,056	0,038	0,021	0,011	0,011	0,003	0,370	9
2006	0,033	0,076	0,079	0,033	0,055	0,038	0,023	0,009	0,011	0,003	0,358	11
Вінницька область												
2000	0,044	0,078	XX	0,014	0,039	0,033	0,013	0,002	0,007	XX	0,23	10
2001	0,032	0,076	0,078	0,014	0,039	0,034	0,012	0,002	0,006	0,005	0,318	14
2002	0,030	0,075	0,077	0,013	0,041	0,034	0,013	0,002	0,007	0,005	0,317	14
2003	0,028	0,078	0,078	0,014	0,044	0,035	0,012	0,003	0,007	0,005	0,324	14
2004	0,026	0,084	0,077	0,011	0,043	0,031	0,010	0,002	0,006	0,004	0,316	13
2005	0,026	0,093	0,078	0,011	0,043	0,031	0,010	0,002	0,006	0,004	0,325	13
2006	0,023	0,078	0,079	0,029	0,046	0,030	0,012	0,002	0,006	0,003	0,326	15
Волинська обл.												
2000	0,023	0,100	XX	0,008	0,037	0,020	0,009	0,004	0,005	XX	0,204	18
2001	0,018	0,085	0,078	0,019	0,037	0,021	0,013	0,003	0,004	0,004	0,277	23
2002	0,018	0,081	0,077	0,019	0,039	0,021	0,013	0,003	0,004	0,003	0,273	23
2003	0,016	0,085	0,076	0,020	0,042	0,019	0,010	0,004	0,004	0,003	0,275	23
2004	0,016	0,092	0,077	0,018	0,043	0,018	0,009	0,004	0,004	0,002	0,279	22
2005	0,017	0,100	0,078	0,017	0,043	0,018	0,007	0,003	0,004	0,002	0,288	22
2006	0,013	0,088	0,079	0,017	0,045	0,018	0,009	0,003	0,003	0,003	0,277	22
Дніпропетровська обл.												
2000	0,157	0,081	XX	0,062	0,067	0,064	0,031	0,015	0,018	XX	0,530	3
2001	0,105	0,076	0,078	0,066	0,067	0,070	0,060	0,017	0,018	0,007	0,644	3
2002	0,103	0,075	0,078	0,063	0,068	0,070	0,059	0,017	0,017	0,007	0,627	3
2003	0,097	0,076	0,078	0,064	0,069	0,070	0,060	0,026	0,017	0,005	0,628	3
2004	0,098	0,082	0,077	0,060	0,069	0,067	0,053	0,026	0,016	0,005	0,631	3
2005	0,107	0,088	0,077	0,060	0,069	0,067	0,048	0,040	0,013	0,001	0,642	3
2006	0,101	0,079	0,080	0,075	0,066	0,067	0,052	0,038	0,014	0,007	0,629	3
Донецька обл.												
2000	0,390	0,078	XX	0,072	0,072	0,090	0,091	0,023	0,032	XX	0,656	2
2001	0,347	0,074	0,079	0,110	0,070	0,099	0,079	0,020	0,029	0,070	0,768	2
2002	0,144	0,075	0,078	0,110	0,070	0,099	0,078	0,019	0,026	0,070	0,780	2
2003	0,138	0,083	0,076	0,108	0,072	0,099	0,069	0,019	0,024	0,070	0,749	2
2004	0,149	0,084	0,078	0,110	0,074	0,099	0,063	0,017	0,023	0,070	0,757	2
2005	0,131	0,075	0,079	0,103	0,073	0,090	0,069	0,014	0,020	0,070	0,734	2
2006	0,143	0,078	0,080	0,098	0,070	0,090	0,057	0,014	0,018	0,070	0,718	2
Житомирська обл.												
2000	0,013	0,079	XX	0,011	0,040	0,023	0,008	0,002	0,007	XX	0,203	19
2001	0,020	0,080	0,076	0,025	0,040	0,022	0,007	0,002	0,007	0,003	0,382	31
2002	0,020	0,075	0,076	0,023	0,042	0,022	0,011	0,003	0,006	0,003	0,283	30
2003	0,019	0,085	0,075	0,025	0,044	0,022	0,009	0,003	0,005	0,003	0,290	30
2004	0,019	0,089	0,078	0,024	0,043	0,024	0,007	0,003	0,005	0,002	0,296	30
2005	0,019	0,093	0,080	0,024	0,046	0,024	0,007	0,002	0,005	0,002	0,302	30
2006	0,017	0,077	0,078	0,022	0,046	0,024	0,007	0,002	0,004	0,003	0,280	30
Закарпатська обл.												
2000	0,025	0,100	XX	0,006	0,042	0,021	0,010	0,006	0,008	XX	0,220	13
2001	0,018	0,085	0,076	0,019	0,043	0,020	0,011	0,006	0,008	0,006	0,292	16
2002	0,018	0,081	0,077	0,019	0,046	0,021	0,012	0,006	0,007	0,005	0,292	17
2003	0,018	0,100	0,076	0,021	0,050	0,024	0,014	0,008	0,006	0,006	0,323	15
2004	0,017	0,095	0,075	0,020	0,050	0,023	0,010	0,008	0,006	0,005	0,309	16
2005	0,017	0,089	0,077	0,019	0,051	0,023	0,007	0,006	0,006	0,005	0,300	16
2006	0,016	0,093	0,078	0,018	0,050	0,023	0,010	0,005	0,005	0,005	0,303	14

пекарських продуктів. У регіоні інноваційною діяльністю займалися переважно великі хлібопекарські підприємства, протягом 2003-2006 років значно зменшилась кількість споживачів-інноваторів внаслідок еміграційних процесів населення, що стало однією з об'єктивних причин падіння інноваційної активності хлібопекарень регіону. Зазначена парадигма інноваційної розбудови хлібопекарської галузі в досліджуваному регіоні і стабільне 3 місце за соціально-економічним розвитком серед інших регіонів України призвела до отримання значення непараметричного коефіцієнта кореляції на рівні -0,71.

Наступною територіальною одиницею за отриманим значенням коефіцієнта є **Луганська область**, в якій спостерігається найменше значення витрат на технологічні інновації на загальну суму 134 тис. грн. (в середньому в розрахунку на один дослідний рік становить майже 20 тис. грн.). За рахунок використання внутрішніх інтелектуально-інноваційних ресурсів (178 працівників НДПКП) регіон отримав один з найбільших інноваційних ефектів у країні в розмірі 4287,387. При цьому дифузія інноваційної розбудови хлібопекарської галузі припала на першу половину досліджуваного періоду, в другій половині вона була припинена взагалі, що обумовлено розподілом ринку інноваційних хлібопродуктів у регіоні у бік міні-пекарень та наявністю незначної кількості споживачів-інноваторів. З огляду на слабе адміністративне регулювання оптово-відпускних цін на масові сорти хлібопекарської продукції це призвело до небажання впроваджувати досягнення НТП для зниження собівартості виробництва; хлібопекарні регіону зайняли пасивну позицію в частині процесової складової власної інноваційної розбудови, яка має всі ознаки радянського «інноваційного розвитку». Вищезазначені інноваційні тенденції розвитку хлібопекарень регіону кардинально протилежні відповідним тенденціям соціально-економічного розвитку, за яким регіон посідав протягом аналізованого періоду середнє 7 місце. У підсумку коефіцієнт Спірмена дорівнює -0,54.

Четверте місце за від'ємним значенням рангового коефіцієнта кореляції поділяють між собою **Автономна Республіка Крим (АРК)** і **Вінницька область**. Враховуючи територіальне розширення міст АРК, географічні особливості та його полінаціональний склад населення, хлібопекарська галузь складається з численних міні-пекарень, частка яких в загальній кількості хлібопекарських підприємств становила в 2006 році 86%. За досліджуваний період налічувалось 73 підприємства. При цьому в регіоні спостерігається два інноваційно активних періоди: перший охоплює 2001-2002 роки (інноваційною діяльністю займалися міні-пекарні), другий — 2003-2004 (інноваційною діяльністю займалися великі хлібокомбінати, за цей період освоєно витрат на технологічні інновації на загальну суму 7469,4 тис. грн. (з них 70% становили іноземні інвестиції з РФ). Вся сукупність витрат спрямована на створення резервних виробничих потужностей (для сезону напливу туристів) з виробництва масових сортів хлібобулочної продукції.

У **Вінницькій області** інноваційна розбудова хлібопекарської промисловості також припадає на другу половину досліджуваного періоду, протягом якого інноваційно активними в середньому були 6 підприємств (з 56). На кожне з них припало інноваційних витрат на суму 85 тис. грн., а обсяг виробленої інноваційної продукції становив 1866,9 тис. грн. (в середньому 311 тис. грн.).

Таблиця 5. Матриця вихідних даних для рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України

Регіон	Високий рівень інноваційної продукції, млн. грн.	Відсоток обсягу промислової продукції, %	Відсоток високотехнологічних, %	Доходи від інновацій, млн. грн.	Середньомісячний темп зростання, грн.	Відкритість економіки, тис. осіб	Інвестиції в основні засоби, млн. грн.	Прямі іноземні інвестиції в регіоні, млн. дол. США	Відкритість економіки, відкритість	Обсяг експорту товарів в регіоні, млн. дол. США	Рейтингова оцінка соціально-економічного розвитку регіону	Місце рейтингу
2000	0,088	0,083	XX	0,026	0,071	0,034	0,037	0,016	0,010	XX	0,365	5
2001	0,051	0,073	0,073	0,047	0,069	0,036	0,028	0,018	0,010	0,031	0,438	6
2002	0,049	0,073	0,076	0,043	0,069	0,037	0,033	0,018	0,010	0,026	0,434	6
2003	0,046	0,084	0,077	0,045	0,071	0,033	0,030	0,019	0,010	0,024	0,441	7
2004	0,050	0,089	0,079	0,044	0,069	0,036	0,024	0,016	0,009	0,020	0,436	8
2005	0,052	0,085	0,079	0,043	0,065	0,036	0,020	0,013	0,009	0,023	0,424	9
2006	0,048	0,081	0,078	0,039	0,063	0,036	0,019	0,010	0,008	0,025	0,407	9
Івано-Франківська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,304	3
2000	0,056	0,071	XX	0,010	0,046	0,024	0,019	0,005	0,008	XX	0,217	14
2001	0,025	0,087	0,079	0,024	0,047	0,023	0,018	0,005	0,008	0,007	0,371	13
2002	0,026	0,089	0,077	0,024	0,049	0,023	0,018	0,003	0,007	0,008	0,325	13
2003	0,025	0,089	0,075	0,025	0,053	0,021	0,016	0,004	0,007	0,010	0,325	13
2004	0,024	0,083	0,076	0,024	0,053	0,022	0,014	0,004	0,006	0,007	0,313	14
2005	0,025	0,086	0,077	0,023	0,055	0,022	0,010	0,003	0,006	0,007	0,314	14
2006	0,022	0,067	0,077	0,022	0,053	0,022	0,013	0,003	0,005	0,007	0,290	14
Київська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,207	14
2000	0,069	0,080	XX	0,017	0,060	0,031	0,030	0,024	0,008	XX	0,319	8
2001	0,041	0,077	0,079	0,044	0,058	0,031	0,028	0,024	0,008	0,007	0,305	8
2002	0,039	0,076	0,075	0,040	0,059	0,031	0,024	0,020	0,008	0,006	0,308	10
2003	0,037	0,081	0,077	0,039	0,062	0,031	0,041	0,020	0,008	0,005	0,401	10
2004	0,039	0,087	0,080	0,035	0,063	0,033	0,031	0,017	0,008	0,004	0,395	9
2005	0,040	0,097	0,079	0,035	0,062	0,034	0,028	0,015	0,008	0,004	0,402	9
2006	0,038	0,084	0,077	0,033	0,061	0,033	0,024	0,014	0,008	0,005	0,387	9
Львівська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,305	9
2000	0,025	0,085	XX	0,009	0,042	0,018	0,009	0,001	0,006	XX	0,193	20
2001	0,020	0,080	0,078	0,022	0,042	0,018	0,009	0,002	0,006	0,002	0,279	20
2002	0,019	0,073	0,076	0,021	0,044	0,020	0,010	0,002	0,005	0,003	0,273	20
2003	0,018	0,086	0,075	0,021	0,046	0,020	0,010	0,003	0,005	0,003	0,285	21
2004	0,018	0,100	0,077	0,020	0,047	0,019	0,012	0,004	0,005	0,002	0,300	17
2005	0,018	0,090	0,079	0,019	0,047	0,019	0,008	0,003	0,004	0,002	0,287	23
2006	0,017	0,082	0,080	0,018	0,047	0,019	0,009	0,003	0,004	0,002	0,279	23
Полтавська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,197	23
2000	0,074	0,090	XX	0,031	0,077	0,042	0,032	0,002	0,011	XX	0,339	6
2001	0,048	0,091	0,077	0,049	0,058	0,043	0,027	0,002	0,011	0,029	0,403	6
2002	0,049	0,075	0,078	0,048	0,061	0,043	0,028	0,001	0,010	0,028	0,423	8
2003	0,045	0,078	0,076	0,049	0,062	0,043	0,027	0,002	0,009	0,019	0,410	8
2004	0,048	0,083	0,078	0,047	0,062	0,044	0,025	0,003	0,009	0,016	0,410	8
2005	0,051	0,084	0,077	0,045	0,061	0,045	0,027	0,006	0,008	0,019	0,423	7
2006	0,046	0,075	0,077	0,042	0,059	0,045	0,027	0,003	0,007	0,024	0,407	7
Рівненська обл.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,306	5
2000	0,068	0,078	XX	0,023	0,048	0,045	0,033	0,010	0,018	XX	0,323	7
2001	0,047	0,100	0,078	0,052	0,050	0,048	0,029	0,009	0,010	0,007	0,436	7
2002	0,049	0,083	0,080	0,052	0,053	0,046	0,033	0,011	0,013	0,007	0,433	7
2003	0,048	0,079	0,077	0,055	0,053	0,047	0,036	0,013	0,014	0,007	0,431	6
2004	0,046	0,081	0,078	0,051	0,054	0,046	0,031	0,012	0,014	0,005	0,428	7
2005	0,045	0,076	0,078	0,050	0,054	0,045	0,029	0,010	0,012	0,005	0,404	8
2006	0,042	0,079	0,079	0,047	0,053	0,045	0,028	0,008	0,012	0,006	0,399	8
м. Київ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,314	8
2000	0,182	0,088	XX	0,110	0,100	0,051	0,120	0,090	0,040	XX	0,781	1
2001	0,200	0,083	0,080	0,097	0,100	0,055	0,120	0,090	0,040	0,062	0,927	1
2002	0,200	0,078	0,078	0,099	0,100	0,055	0,120	0,090	0,040	0,048	0,904	1
2003	0,200	0,079	0,076	0,119	0,100	0,056	0,120	0,090	0,040	0,040	0,911	1
2004	0,200	0,089	0,076	0,108	0,100	0,058	0,120	0,090	0,040	0,033	0,916	1
2005	0,200	0,084	0,077	0,110	0,100	0,057	0,120	0,090	0,040	0,038	0,926	1
2006	0,200	0,081	0,080	0,110	0,100	0,058	0,120	0,090	0,040	0,035	0,914	1
											0,799	1

У першій половині досліджуваного періоду інноваційною діяльністю займалось 37 хлібопекарень, ними втрачено на процесово-продуктову складову власної інноваційної розбудови 874 тис. грн., а отриманий інноваційний ефект сягав 293,314, за 2004-2006 роки — 3,659. Загальна кількість хлібопекарських підприємств та інноваційно активна їх частина пропорційно розподілена між великими хлібозаводами і мініпекарнями, що обумовлює доволі значну кількість підприємств, які займалися інноваційною діяльністю (в середньому 40% від загальної кількості), а також залученням до інноваційного процесу працівників НДПКП, придбанням 2 нових технологій виробництва хлібобулочних виробів і витратами на перспективні дослідження і розробки в сумі 24,6 тис. грн. На нашу думку, активізація інноваційної розбудови хлібопекарської галузі регіону в 2006 році на тлі зворотної ситуації в інших областях України дасть його змогу в перспективі покращити свої позиції в інноваційному рейтингу.

Отримане значення коефіцієнта рангової кореляції на рівні -0,46 по цих областях пояснюється хаотичною поведінкою регіонів в інноваційному рейтингу хлібопекарської промисловості на фоні зайнятих доволі стабільних місць за рівнем їх соціально-економічного розвитку.

Івано-Франківська область характеризується доволі стабільною інноваційною розбудовою хлібопекарської галузі:

по-перше, постійною наявністю хлібопекарень-інноваторів, причому найбільша частка мініпекарень припадала на період 2001, 2002 і 2006 років;

по-друге, ітеративним характером вливання коштів на суму 7832 тис. грн. в процесову складову інноваційної діяльності;

по-третє, постійним виготовленням протягом 2000-2006 інноваційної продукції, яка в основному належить до тієї, що зазнала суттєвих технологічних змін (частка становила 82,5%);

по-четверте, значною кількістю (4 одиниці) впроваджених нових видів інноваційної хлібопекарської продукції в 2006 році;

по-п'яте, чітко вираженим співвідношенням кількості придбаних нових технологій і часткою впроваджених у виробництво;

по-шосте, переорієнтацією в останні два дослідні роки джерел фінансування інноваційної діяльності з власних і привієнних до них коштів на позикові, частка яких за цей період у загальній масі витрат на технологічні інновації становила 71,6% та використанням у власній інноваційній діяльності працівників НДПКП.

У цілому інноваційний ефект області за аналізований період становить 9,144, зокрема: в 2000 — 1278,56; 2001 — 8837,857; 2002 — 10,115; 2003 — 13,134; 2004 — 9,967; 2005 — 0,256; 2006 — 0,329. Однак незважаючи на позитивні зрушення в інноваційній діяльності регіону порівняно з іншими областями та відсутність певного динамізму в інноваційній розбудові хлібопекарської галузі, його рейтинг за досліджуваній період мав тенденцію до зниження, що в порівнянні з постійним 13-14 місцем в рейтингу соціально-економічної розбудови призвело до отримання значення коефіцієнтау Спірмена на рівні -0,43.

Шосте місце посідають Рівненська і Чернівецька області. У **Чернівецькій** загальна сума витрат на технологічні інновації становила 21,4 тис. грн. (вони були лише в 2001 і 2006 роках при сумарній кількості інноваційних хлібопекарень 36 одиниць, або 27% від загальної кількості; ними вироблено інноваційної продукції на

Таблиця 5. Матриця вихідних даних для рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України

Регіон	Відсоток реалізації продукції, міль. грн.	Індекс обсягу продукції, %	Індекс споживачів, %	Додаток до валового внутрішнього продукту, міль. грн.	Середньомісячна номінальна зарплата, грн.	Зайнятість населення, тис. осіб	Інвестиції в основний капітал, міль. грн.	Прямі іноземні інвестиції в регіон, міль. дол. США	Кількість актів підприємств	Обсяг експорту товарів і послуг, міль. дол. США	Рейтинг області за соціально-економічним розвитком	Місце регіону
м. Східноукраїнський	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2000	0,008	XX	XX	0,005	0,062	0,005	0,004	0,001	0,003	XX	0,008	54
2001	0,008	0,080	0,078	0,007	0,059	0,008	0,003	0,001	0,002	0,001	0,247	23
2002	0,008	0,077	0,078	0,007	0,061	0,006	0,005	0,003	0,002	0,001	0,248	23
2003	0,008	0,075	0,080	0,008	0,064	0,006	0,006	0,001	0,002	0,001	0,251	26
2004	0,007	0,094	0,078	0,007	0,063	0,008	0,004	0,002	0,002	0,001	0,264	34
2005	0,007	0,096	0,078	0,007	0,061	0,008	0,003	0,002	0,002	0,001	0,265	24
2006	0,008	0,100	0,078	0,007	0,058	0,008	0,003	0,002	0,002	0,001	0,267	26
0,188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,188	26
Миколаївська обл.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2000	0,038	0,076	XX	0,013	0,056	0,021	0,014	0,003	0,009	XX	0,232	9
2001	0,028	0,077	0,078	0,023	0,060	0,023	0,016	0,004	0,009	0,012	0,332	12
2002	0,027	0,075	0,077	0,026	0,060	0,023	0,021	0,003	0,008	0,011	0,333	13
2003	0,024	0,078	0,077	0,026	0,062	0,022	0,019	0,007	0,007	0,008	0,330	12
2004	0,026	0,096	0,077	0,024	0,058	0,022	0,017	0,003	0,006	0,005	0,325	12
2005	0,023	0,088	0,077	0,024	0,057	0,023	0,016	0,003	0,006	0,001	0,326	12
2006	0,023	0,078	0,079	0,022	0,055	0,023	0,015	0,002	0,006	0,008	0,311	13
0,224	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,224	12
Одеська обл.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2000	0,002	0,063	XX	0,023	0,058	0,042	0,042	0,014	0,013	XX	0,330	6
2001	0,001	0,091	0,077	0,046	0,056	0,045	0,053	0,014	0,013	0,014	0,410	9
2002	0,003	0,078	0,075	0,045	0,059	0,045	0,053	0,014	0,012	0,019	0,460	5
2003	0,018	0,082	0,076	0,049	0,060	0,045	0,047	0,016	0,012	0,013	0,460	5
2004	0,056	0,072	0,079	0,047	0,059	0,045	0,044	0,017	0,012	0,009	0,440	5
2005	0,054	0,081	0,080	0,047	0,058	0,044	0,042	0,014	0,011	0,009	0,430	5
2006	0,049	0,067	0,080	0,043	0,056	0,044	0,035	0,011	0,011	0,006	0,402	6
0,516	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,516	8
Полтавська обл.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2000	0,046	0,063	XX	0,017	0,054	0,028	0,045	0,013	0,008	XX	0,294	8
2001	0,043	0,093	0,077	0,016	0,053	0,029	0,030	0,009	0,008	0,014	0,392	10
2002	0,044	0,100	0,077	0,015	0,055	0,027	0,037	0,008	0,007	0,015	0,405	9
2003	0,040	0,076	0,077	0,015	0,057	0,029	0,031	0,008	0,007	0,014	0,374	11
2004	0,046	0,082	0,078	0,015	0,058	0,029	0,025	0,007	0,006	0,012	0,376	11
2005	0,047	0,080	0,079	0,015	0,058	0,029	0,023	0,006	0,006	0,016	0,377	10
2006	0,044	0,079	0,077	0,010	0,056	0,029	0,023	0,005	0,006	0,015	0,364	10
0,272	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,272	10
Рівненська обл.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2000	0,029	0,072	XX	0,008	0,043	0,018	0,011	0,003	0,005	XX	0,189	21
2001	0,020	0,077	0,078	0,022	0,045	0,019	0,012	0,003	0,005	0,002	0,283	20
2002	0,020	0,073	0,076	0,022	0,049	0,017	0,014	0,002	0,004	0,002	0,279	21
2003	0,018	0,084	0,076	0,022	0,053	0,018	0,015	0,022	0,004	0,002	0,312	16
2004	0,018	0,086	0,079	0,020	0,052	0,019	0,017	0,002	0,004	0,002	0,299	16
2005	0,019	0,093	0,080	0,020	0,052	0,019	0,007	0,002	0,004	0,002	0,289	20
2006	0,018	0,080	0,079	0,019	0,051	0,019	0,010	0,002	0,003	0,002	0,284	20
0,203	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,203	20
Сумська обл.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2000	0,040	0,072	XX	0,013	0,048	0,021	0,019	0,003	0,006	XX	0,222	11
2001	0,026	0,075	0,076	0,027	0,047	0,021	0,021	0,007	0,006	0,006	0,312	15
2002	0,025	0,073	0,076	0,025	0,048	0,022	0,020	0,006	0,006	0,005	0,308	15
2003	0,022	0,083	0,074	0,026	0,050	0,024	0,013	0,006	0,005	0,005	0,306	18
2004	0,020	0,081	0,076	0,024	0,049	0,023	0,010	0,004	0,005	0,004	0,296	20
2005	0,021	0,093	0,076	0,023	0,050	0,023	0,009	0,004	0,005	0,005	0,309	17
2006	0,019	0,076	0,078	0,022	0,050	0,023	0,007	0,003	0,004	0,004	0,288	17
0,204	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,204	17
Тернопільська обл.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2000	0,021	0,081	XX	0,007	0,053	0,017	0,006	0,001	0,004	XX	0,170	22
2001	0,015	0,083	0,075	0,018	0,025	0,016	0,006	0,001	0,004	0,001	0,254	34
2002	0,015	0,075	0,075	0,018	0,027	0,016	0,006	0,001	0,004	0,001	0,248	24
2003	0,014	0,084	0,075	0,019	0,040	0,016	0,006	0,002	0,004	0,001	0,270	24
2004	0,018	0,076	0,080	0,018	0,040	0,017	0,005	0,001	0,004	0,001	0,260	25
2005	0,013	0,089	0,078	0,018	0,042	0,018	0,005	0,001	0,003	0,001	0,268	24
2006	0,013	0,087	0,077	0,017	0,042	0,017	0,006	0,001	0,003	0,001	0,264	24
0,186	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,186	24

суму 81120,4 тис. грн., 99,6% якої припадало на період 2000-2002). Однак отриманий інноваційний ефект у середньому на суму 3790,673 (обумовлений виробництвом значної маси удосконаленої протягом останніх трьох років інноваційної продукції для регіону з населенням 904,5 тис. осіб із середнім місячним доходом майже в 602 грн. станом на 01.01.2007) не дав змоги області посісти чільне місце в рейтингу інноваційної активності: в 2000 році — 25 місце, в 2006 — 26.

Рівненська область протягом аналізованого періоду налічувала 32 інноваційно активних хлібопекарських підприємства за винятком 14, які в 2006 році звітували перед органами статистики в частині факторів, що стримують їх інноваційний розвиток. Інноваційна розбудова галузі в регіоні мала дві фази. Перша — 2000-2002 — здійснювалась виключно міні-пекарнями (на процесово-продуктову складову інновацій витратено майже 621 тис. грн., інноваційний ефект в 2000 році досяг пікового рівня і становив 1744,594, в подальші роки він мав хаотичний характер: 2001 — 82,383; 2002 — 294,798, що обумовлено придбанням рекордної кількості нових технологій для одного року). Такої «технологічної активності» з боку міні-пекарень ми не спостерігали більше в жодній з проаналізованих областей. Друга фаза характеризується активною інноваційною позицією лише одного великого хлібопекарського підприємства: в 2004 році витратено коштів на процесові інновації для купівлі машин і обладнання в порівнянні з першою фазою більш ніж у 2 рази, а отриманий доволі низький інноваційний ефект на рівні 0,013 пояснюється виробництвом лише 19 тис. грн. удосконаленої інноваційної продукції. Це пояснюється повною відсутністю будь-яких інновацій в 2003 році та високими вимогами споживачів до інноваційних хлібопекарських виробів (навіть тих ліцензій, які було придбано в 2002) на тлі перетікання їх на початку 2004 в розряд звичайної хлібобулочної продукції.

Хоча регіони й отримали однакове значення коефіцієнта Спірмена на рівні -0,36, їх рейтинги доволі різняться як за рівнем інноваційного розвитку, так і соціально-економічного поряд з практично однаковим характером варіації за непараметричною кореляцією.

На тлі динамічного розвитку туристичної сфери, міграційних процесів і географічних особливостей **Закарпатського регіону**, його інноваційна активність протягом досліджуваних семи років є доволі сталою і характеризується такими фактами. Так, протягом 2001, 2002 і 2006 років інноваційною розбудовою переважно (а в 2001-2002 — винятково) займалися малі хлібопекарські підприємства — 57 одиниць. За рахунок здійснених/освоєних витрат на технологічні інновації на загальну суму 904,1 тис. грн. вироблено інноваційної продукції, яка, до речі, відноситься до значно удосконаленої, на загальну суму 35637,1. З неї майже 99,7% отримано протягом перших двох років цього періоду. Стрибокподібне зростання у 2006 витрат на інноваційний розвиток в контексті технологічних обумовлюється купівлею нової технології за власний рахунок, яка була ключовим елементом стабілізаційно-наступальної стратегії, спрямованої на повернення колишніх інноваційних позицій. В інших досліджуваних роках спостерігається доволі помірна інноваційна діяльність, «серцем» якої було лише одне мале хлібопекарське підприємство: за 2003-2005 ним витратено інноваційних коштів на загальну суму 28,3 тис. грн. при отриманому інноваційному ефекті 7,508. Таким чином, протягом майже

Таблиця 5. Матриця вихідних даних для рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України

Регіон	Валовий регіональний продукт, млн грн.	Індекс обсягу промислової продукції, %	Індекс споживчих витрат, %	Ділова активність, млн грн.	Середньомісячна зарплата, грн.	Зайнятість населення, тис. осіб	Інвестиції в основний капітал, млн грн.	Прямі іноземні інвестиції в регіон, млн дол. США	Кількість малобізнесів	Обсяг імпорту товарів з регіону, млн дол. США	Рейтингова оцінка соціально-економічного розвитку регіону	Місце регіону
Львівська обл.												
2000	0,096	0,074	XX	0,032	0,057	0,043	0,043	0,008	0,017	XX	0,380	4
2001	0,067	0,062	0,080	0,064	0,056	0,055	0,042	0,009	0,016	0,010	0,483	4
2002	0,067	0,076	0,078	0,065	0,058	0,057	0,050	0,008	0,016	0,008	0,481	4
2003	0,066	0,077	0,079	0,065	0,060	0,055	0,050	0,012	0,013	0,008	0,487	4
2004	0,067	0,087	0,078	0,061	0,059	0,055	0,044	0,013	0,013	0,006	0,485	4
2005	0,066	0,093	0,078	0,058	0,058	0,055	0,036	0,013	0,014	0,006	0,475	4
2006	0,063	0,078	0,078	0,055	0,056	0,053	0,038	0,016	0,014	0,007	0,460	4
Херсонська обл.												
2000	0,027	0,089	XX	0,009	0,043	0,020	0,009	0,002	0,010	XX	0,209	16
2001	0,019	0,087	0,077	0,020	0,042	0,020	0,009	0,003	0,007	0,003	0,287	19
2002	0,019	0,076	0,076	0,020	0,043	0,020	0,008	0,003	0,006	0,003	0,276	22
2003	0,017	0,081	0,075	0,020	0,047	0,020	0,008	0,003	0,006	0,002	0,279	22
2004	0,017	0,073	0,079	0,020	0,047	0,021	0,008	0,002	0,005	0,002	0,274	23
2005	0,017	0,072	0,078	0,019	0,048	0,021	0,007	0,002	0,005	0,002	0,271	23
2006	0,015	0,060	0,077	0,018	0,046	0,021	0,007	0,002	0,004	0,002	0,252	23
Хмельницька обл.												
2000	0,034	0,036	XX	0,012	0,039	0,034	0,014	0,004	0,006	XX	0,306	17
2001	0,023	0,078	0,078	0,027	0,038	0,024	0,012	0,001	0,006	0,002	0,289	18
2002	0,022	0,075	0,077	0,026	0,040	0,024	0,015	0,001	0,005	0,002	0,287	18
2003	0,021	0,079	0,075	0,026	0,042	0,023	0,013	0,002	0,005	0,002	0,288	20
2004	0,021	0,084	0,078	0,023	0,043	0,023	0,013	0,002	0,005	0,002	0,290	18
2005	0,021	0,098	0,079	0,025	0,044	0,023	0,009	0,002	0,005	0,002	0,310	16
2006	0,019	0,083	0,078	0,023	0,046	0,023	0,010	0,002	0,004	0,002	0,297	16
Чернівецька обл.												
2000	0,017	0,074	XX	0,012	0,043	0,022	0,010	0,007	0,007	XX	0,212	15
2001	0,023	0,078	0,076	0,026	0,042	0,024	0,009	0,003	0,006	0,005	0,292	16
2002	0,022	0,078	0,077	0,025	0,043	0,025	0,012	0,003	0,005	0,004	0,294	16
2003	0,021	0,089	0,077	0,026	0,046	0,023	0,014	0,004	0,005	0,004	0,289	17
2004	0,022	0,084	0,076	0,024	0,048	0,024	0,023	0,004	0,005	0,003	0,311	15
2005	0,023	0,093	0,077	0,024	0,049	0,025	0,013	0,002	0,004	0,003	0,313	15
2006	0,022	0,076	0,079	0,023	0,049	0,025	0,016	0,002	0,004	0,004	0,300	15
Чернівецька обл.												
2000	0,015	0,077	XX	0,005	0,039	0,012	0,004	0,001	0,004	XX	0,157	23
2001	0,012	0,078	0,075	0,014	0,040	0,013	0,005	0,001	0,004	0,001	0,241	26
2002	0,012	0,075	0,075	0,013	0,042	0,012	0,007	0,001	0,004	0,001	0,242	26
2003	0,011	0,088	0,075	0,015	0,043	0,014	0,007	0,001	0,003	0,001	0,261	25
2004	0,011	0,079	0,079	0,015	0,046	0,013	0,006	0,001	0,003	0,001	0,256	26
2005	0,011	0,090	0,079	0,015	0,047	0,013	0,005	0,001	0,003	0,001	0,267	25
2006	0,010	0,079	0,079	0,014	0,047	0,013	0,007	0,001	0,003	0,001	0,256	25
Чернівецька обл.												
2000	0,036	0,083	XX	0,012	0,044	0,024	0,014	0,004	0,004	XX	0,221	22
2001	0,022	0,079	0,075	0,025	0,043	0,025	0,012	0,003	0,004	0,003	0,291	17
2002	0,022	0,076	0,075	0,024	0,043	0,024	0,012	0,003	0,004	0,003	0,288	19
2003	0,021	0,076	0,075	0,024	0,043	0,025	0,013	0,003	0,004	0,003	0,288	20
2004	0,020	0,082	0,079	0,022	0,045	0,024	0,010	0,003	0,004	0,002	0,291	21
2005	0,020	0,091	0,079	0,022	0,046	0,024	0,008	0,002	0,004	0,002	0,298	21
2006	0,018	0,076	0,079	0,021	0,046	0,024	0,007	0,001	0,004	0,002	0,279	22

Примітки: XX – неможливий обрахунок.

Джерело: авторські розрахунки.

всього періоду спостерігається різновекторність факторів інноваційної соціально-економічної розбудови, що і стало квінтесенцією значення отриманого коефіцієнта кореляції рангів на рівні -0,29.

Останню пару територіальних одиниць країни із отриманим від'ємним значенням коефіцієнта Спірмена на рівні 0,14 становлять Волинська область і місто Севастополь. Так, у **Севастополі** протягом аналізованого періоду інноваційною діяльністю займалось лише одне підприємство із 6 середньооблікових одиниць, присутність на

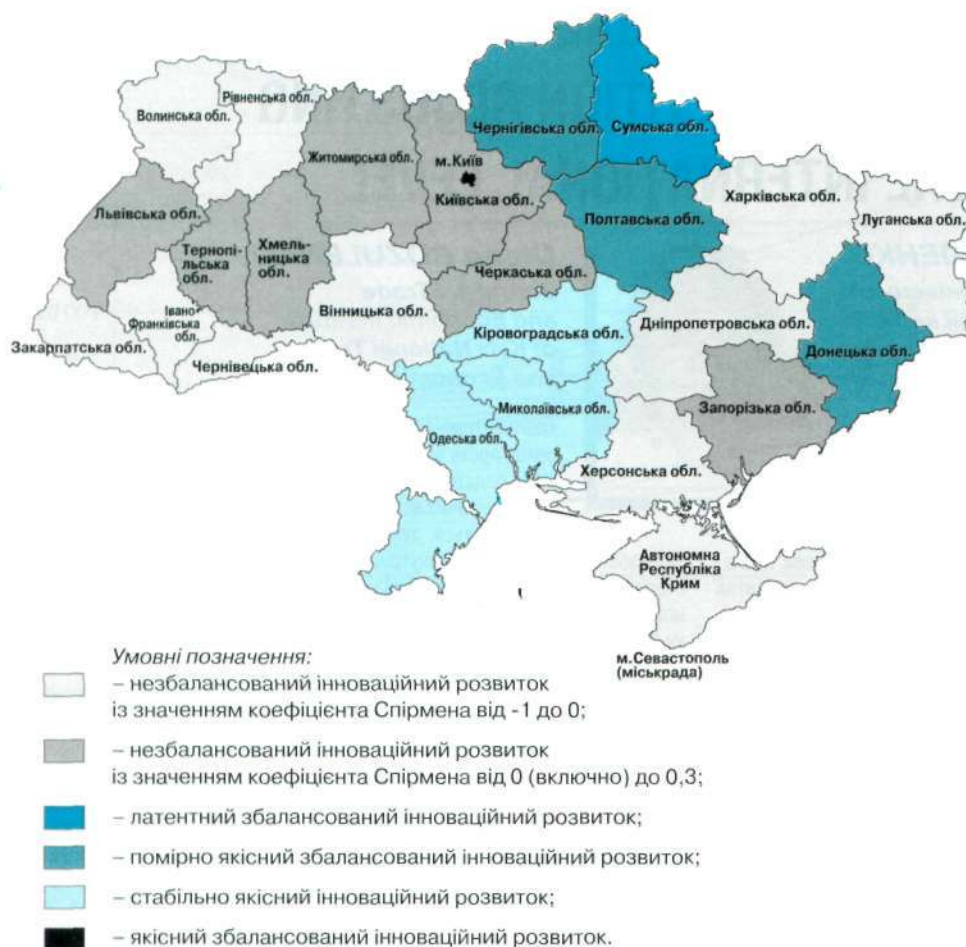
ринку якого дало змогу місту посідати з 8 по 27 місце в інноваційному рейтингу країни з варіативним характером тренду, що обумовлюється стрибкоподібним зростанням/падінням маси витрат на технологічний розвиток хлібопекарень регіону і обсягу реалізованої інноваційної продукції. Це сприяло динамізму в отриманому інноваційному ефекті: у 2000 році він становив 103,274; 2001 — 62,502; 2002 — 52,939; 2003 — 4,392; 2004 — 80,404; 2005 — 2,522; 2006 — 151,736. Значні коливання у масі витрат на технологічні інновації пояснюються тим, що у 2000-2002 наявний рівень виробничих потужностей підприємств відповідав якісній характеристиці виробленої інноваційної продукції, тобто більш ніж 95% загального її обсягу становила продукція з поліпшеними якісними властивостями (використання нових інгредієнтів, нова комбінація сировини, використання поліетилену тощо). Але неочікуване падіння виробництва інноваційних видів хлібопекарської продукції (впроваджених ще у 2000-2002) у 2003-2004 та звичайне старіння активної частини матеріально-технічної бази виробників змусило у 2005 році майже в 2 рази витратити більше коштів на технологічну складову інноваційної розбудови. Це і стало першим поштовхом до отримання найбільшого значення інноваційного ефекту в наступному році, другий втілюється у впровадженні в 2006 році 6 видів продукції інноваційного типу.

Доволі незрозуміла ситуація у **Волинській області**: фактична відсутність у 2000, 2003 і 2004 роках інноваційно активних хлібопекарських підприємств при наявності обсягу виробленої інноваційної продукції, що пояснюється специфікою ідентифікації в органах статистики суб'єктів господарювання за основним КВЕД їх діяльності на тлі зміни класифікатора промислової продукції. Тобто в зазначені роки інноваційну хлібопекарську продукцію виробили підприємства, які не належали до КВЕД 15.81.0. В цілому спостерігається тенденція до переходу регіону з аутсайдерських позицій інноваційного розвитку хлібопекарської галузі України до середньопродвинутих. З 2000 по 2006 рік витрачено на власний інноваційний розвиток майже 19362 тис. грн., а обсяг виробленої інноваційної продукції становив 98708 тис. грн., або 62,4% від загального обсягу інноваційної хлібопекарської продукції при інноваційному ефекті 5,098. Поряд із цим протягом перших п'яти дослідних періодів спостерігається планомірність виробництва інноваційної хлібопекарської продукції з негативним трендом, який в кінцевому підсумку призвів до повної її відсутності у 2005-2006 роках. А підвищення рейтингу регіону пояснюється появою в останні два роки значної маси витрат на технологічні інновації (8833,9 тис. грн.) із додаванням до цього синергетичного впливу нових технологій в кількості 5 шт. і 5 закуплених за кордоном ліцензій.

Отримане по зазначених регіонах значення коефіцієнта Спірмена -0,14 обумовлюється різновекторністю рангів, а, як наслідок, і місць за інноваційним (хлібопекарень) і соціально-економічним розвитком. Причому, якщо у Волинській області вони протилежні із позитивним трендом інноваційного розвитку, то в Севастополі він хаотичний на тлі стабільного соціально-економічного розвитку.

Найменше отримане від'ємне значення коефіцієнта Спірмена на рівні 0,11 спостерігається у **Херсонській області**, яка протягом аналізованого періоду на інноваційний розвиток хлібопекарської галузі витратила 2676,5 тис. грн. Причому лише в 2001 і 2006 роках цих

Рис. 3. Поділ регіонів України за рівнем збалансованості інноваційної розбудови хлібопекарської промисловості в 2000-2006 роках

витрат не було взагалі, що в свою чергу призвело до виробництва інноваційної продукції на загальну суму 160583,6 тис. грн. Значення інноваційного ефекту — 59,998. Депресивність інновацій хлібопекарської галузі регіону обумовлюється падінням рангів його соціально-економічного розвитку та ортодоксальністю керівників хлі-

ПОЯСНЕННЯ

¹ Обчислення цього і наступного показника лише за 2006 рік обумовлений відсутністю у формі №1-інновація «Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства» інформації (рядків під кодами 305 і 306) за попередньо аналізовані періоди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бек В.Л. Теорія статистики: Курс лекцій. Навчальний посібник — К.: ЦУЛ, 2003. — 288 с.
2. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження №1-інновація «Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства» //Наказ Держкомстату України від 28.11.2005 №382.
3. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження №1-інновація «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» //Наказ Держкомстату України від 20.08.2007 №306.
4. Петруха С., Колотуша М. Методологія комплексного аналізу інноваційної активності вітчизняної харчової індустрії // Економіст. — 2007. — №4. — С. 50.
5. Петруха С., Колотуша М. Інноваційна активність підприємств харчової промисловості: упорядкування та динаміка параметрів (таблиці) //Економіст. — 2007. — №3. — С. 35-81.
6. Петруха С.В., Колотуша М.М. Інноваційний розвиток хлібопекарських підприємств України: регіональні особливості активізації //IV Міжнародна наук.-практ. конференція: Тези доповідей. — К.: НУХТ, 2008.
7. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного ро-

бопекарень в частині організації інноваційного процесу — майже повністю відсутні головні складові інноваційного процесу: якісно нова ідея/технологія → якісно новий продукт/послуга.

На відміну від більшості вище аналізованих регіонів країни, отримане значення непараметричного коефіцієнта кореляції на рівні -0,11 обумовлене падінням як рівня інноваційного розвитку хлібопекарень, так і соціально-економічного. Тільки на відміну від інших регіонів країни, перший з них мав випереджальні темпи зростання/падіння.

Підсумовуючи викладені результати, наведемо на рис. 3 поділ регіонів України за рівнем збалансованості інноваційної розбудови хлібопекарської промисловості.

ВИСНОВКИ

Впровадження запропонованих методологічних розробок дозволить забезпечити проведення стабільного, широкомасштабного, поглибленого аналізу стану і тенденцій розвитку інноваційних процесів у хлібопекарській галузі регіонів, які є важливими передумовами підготовки та прийняття управлінських рішень, відпрацювання організаційно-економічних заходів для активізації інноваційної діяльності, визначення тенденцій її розвитку, розробки комплексу обґрунтованих пропозицій щодо шляхів подальшого реформування систем управління економікою регіону та її переходу на інноваційний шлях розвитку. Цьому будуть присвячені подальші наші наукові розвідки. Інші дослідники, використавши запропонований нами принцип побудови ланцюга і здійснивши відповідні обчислення, зможуть долучитись до вирішення згаданих теоретико-методологічних і практичних прогалин у межах як даної галузі, так і інших галузей народного господарства України.

звитку: Монографія /За ред. З.С. Варналія. — К.: Знання України, 2005 — 498 с.

8. Статистичний щорічник України за 2002 рік /Державний комітет статистики України. — К., 2003.

9. Статистичний щорічник України за 2003 рік /Державний комітет статистики України. — К., 2004.

10. Статистичний щорічник України за 2004 рік /Державний комітет статистики України. — К., 2005.

11. Статистичний щорічник України за 2005 рік /Державний комітет статистики України. — К., 2006.

12. Статистичний щорічник України за 2006 рік /Державний комітет статистики України. — К., 2007.

13. Стратегія розвитку харчової промисловості України та її регіонів (областей) на період до 2015 року /Л.В. Дейнеко, А.О. Коваленко, Л.В. Страшинська, Є.І. Шелудько /За ред. проф. Л.В. Дейнеко. — К.: РВПС України НАН України, 2004. — 212 с.

14. Федуллова Л.І. Технологічний розвиток економіки України. — К.: Ін-т економіки та прогнозування, 2006. — 627.

15. Формування економічної стратегії інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 /О.М.Кудирко; Нац. ун-т харч. технологій. — К., 2005. — 22 с.

16. <http://www.ukrstat.gov.ua>